

T.C

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

SANAT VE TASARIM ANASANAT DALI

Yüksek Lisans Tezi

**İZMİR KİLİSELERİ MİMARİ BEZEME DETAYLARI BELGELEME VE
KATALOG ÇALIŞMASI**

Hazırlayan

Melis ÖRS

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ÇETİN

İzmir / 2024

YEMİN METNİ

“Sanat ve Tasarım Programı Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “*İzmir Kiliseleri Bezeme Katalog Belgeleme Çalışması*” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih

... / ... / ...

Adı SOYADI

İmza

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü'nün/...../...../ tarih ve.....sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin.....maddesine Yüksek Lisans öğrencisi Melis Örs'ün “İzmir kiliseleri mimari bezeme detayları belgeleme ve katalog çalışması” konulu tezi incelenmiş ve aday/...../...../ tarihinde, saat’da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anasanat dallarından jüri üyeleri tarafından sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin olduğuna oy ile karar verilmiştir.

BAŞKAN**ÜYE****ÜYE**

ÖZET

Bu tez, Ege Bölgesi'nin coğrafi sınırları içinde kalan İzmir iline odaklanmaktadır. İzmir, kuzeyde Madra Dağları, güneyde Kuşadası Körfezi, batıda Çeşme Yarımadası'nın Tekne Burnu ve doğuda Aydın ile Manisa illerinin sınırları ile çevrilidir. Bu çalışmada, İzmir'in Konak, Karşıyaka ve Buca ilçelerinde Bulunan T.C. Kültür Bakanlığı tarafından tarihi yapı olduğu tescillenmiş binalar ele alınmaktadır. Araştırma, bu kiliselerin dış ve iç mimari özelliklerinin yanı sıra bezeme unsurlarını ve yapıların teknik özelliklerini ve teolojik yönler ile incelemeyi hedeflemektedir.

Özellikle, mimari ve estetik özellikleri detaylı olarak belgelenecek analizi yapılacak, mimari tasarımlar, kullanılan malzemeler, teknikleri ve sanatsal detayları gibi özellikler üzerinde durulacak, bu özelliklerin dini ve kültürel pratiklerle olan ilişkisi tartışılacaktır. Ayrıca, İzmir'deki Hristiyan cemaatinin tarihsel gelişimi ve bu süreçteki yeri de ele alınarak, bu yapıların toplumsal ve kültürel bağlamdaki önemi vurgulanacaktır.

Anahtar Kelimeler: İzmir, Kilise, Hristiyan, Bezeme, Restorasyon

ABSTRACT

This thesis focuses on the city of İzmir, located within the geographical boundaries of the Aegean Region. İzmir is bordered by the Madra Mountains to the north, the Kuşadası Gulf to the south, the Tekne Burnu of the Çeşme Peninsula to the west, and the provinces of Aydın and Manisa to the east. This study examines buildings located in the Konak, Karşıyaka, and Buca districts of İzmir, which have been registered as historical structures by the Turkish Ministry of Culture. The research aims to analyze the architectural and decorative elements of these churches, as well as their technical features and theological aspects.

Particular attention will be given to documenting and analyzing the architectural and aesthetic characteristics in detail, with a focus on features such as architectural designs, materials used, techniques, and artistic details. The relationship between these features and religious and cultural practices will also be discussed. Additionally, the historical development of the Christian community in İzmir and its significance during this process will be addressed, emphasizing the importance of these structures in their social and cultural context.

Keywords: İzmir, Church, Christian, Ornamentation, Restoration

ÖNSÖZ

Öncelikle eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen, bana her koşulda ve sanat yolumda başarıya ulaşacağıma inanan, maneviyatını, varlığını hissettiren çok kıymetli annem Reyhan Örs'e sonsuz minnetle teşekkürlerimi sunarım.

Seçilmiş olan tez konum; İzmir'in tarih içinde farklı dinlere ve kültürlere ev sahipliği yaptığı dönemlerdeki yapılar ve bezeme detaylarını ve yapılarda bulunan motiflerin, minimum kayıpla gelecek nesillere aktarılması çalışmalarına katılım amacıyla çalışılmıştır. Günümüzde restorasyon projelerinde belge olarak gravürlerden de yararlanılıyor olması beni bu konuda detaylı canlandırma uygulamaları yapmam açısından motive etmiştir. Tez üzerinde çalıştığım süre boyunca, incelediğim tarihi yapıların yaşadığım ve çalıştığım bölgeye yakın olmasının sağladığı olanakla, süreci takip etmek, belgelemek açısından çalışmalarımın daha izlenilebilir ve nitelikli olmasına olanak sağlamıştır. Yapının korunması için gereken katkıyı üretebilmek, belgelemek niteliğinde olan bu çalışmalar ile detayların gelecek nesillere ulaşabilmesine katkıda bulunmak hedefi de motivasyonum da çok etkili olmuştur.

2021 yılında yüksek lisansa başladığımda ilk tez hocam olan, bilgileriyle yolumu aydınlatan ve Almanya'ya akademik çalışmalar için giden Dr. Öğr. Üyesi Murtaza Talha Altinkaya'ya teşekkür ediyorum.

Eğitim hayatımda, yolumun nereye gittiğini öngöremediğim anlarda istek ve bilgiyle donatılmış bir rota oluşturmam konusunda bana verdiği cesaret için, yol gösterici ve sorun çözücü olarak arkamda duran değerli hocam Dr. Öğr. Üyesi Ayşe ÇETİN'e, tezimde ve mesleki hayatıma kattığı emekler için teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	ii
TUTANAK.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
FOTOĞRAF LİSTESİ.....	ix
ÇİZİM LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
GİRİŞ.....	1

1.BÖLÜM

İZMİR KİLİSELERİ MİMARİ BEZEME DETAYLARI BELGELEME ÇALIŞMALARI

1.1. İzmir Kiliseleri Cemaatleri, Dini Toplulukları, Konumları ve Tarihçeleri.....	4
1.2.1 Santa Maria Kilisesi.....	5
1.2.2 Aya Vukla (Aziz Vukolos) Kilisesi.....	9
1.2.3 Notre Dame De Lourdes Katolik Kilisesi.....	15
1.2.4 Saint Polycarpe Kilisesi.....	19
1.2.5 Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası.....	28
1.2.6 Saint John Avengelist Kilisesi.....	35
1.2.7 Saint Mary Magdelena Anglican Episcigal Kilisesi.....	39
1.2.8 Saint Jean Baptist Latin Kilisesi (Dom Katedrali)	40
1.2.9 Saint Helen Katolik Kilisesi.....	42

2. BÖLÜM
ZMİR KİLİSELERİ BEZEME BELGELEME VE BETİMLEME UYGULAMA
ÇALIŞMALARI

Yapıların Görünüm Canlandırmaları.....	45
2.1 Santa Maria Kilisesi.....	46
2.2 Aya Vukla (Aziz Vukolos) Kilisesi.....	49
2.3 Notre Dame De Lourdes Katolik Kilisesi.....	53
2.4 Saint Polycarpe Kilisesi.....	56
2.5 Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası.....	61
2.6 Saint John Avengelist Kilisesi.....	64
2.7 Saint Mary Magdalena Anglican Episcigal Kilisesi.....	67
2.8 Saint Jean Baptist Latin Kilisesi (Dom Katedrali)	68
2.9 Saint Helen Katolik Kilisesi.....	71
SONUÇ.....	74
KAYNAKÇA.....	75
ÖZGEÇMİŞ	

FOTOGRAFI LİSTESİ

Fotoğraf 1	6
Fotoğraf 2	7
Fotoğraf 3	8
Fotoğraf 4	9
Fotoğraf 5	10
Fotoğraf 6	12
Fotoğraf 7	13
Fotoğraf 8	14
Fotoğraf 9	14
Fotoğraf 10	15
Fotoğraf 11	15
Fotoğraf 12	16
Fotoğraf 13	17
Fotoğraf 14	18
Fotoğraf 15	19
Fotoğraf 16	20
Fotoğraf 17	21
Fotoğraf 18	22
Fotoğraf 19	23

Fotoğraf 20	23
Fotoğraf 21	24
Fotoğraf 22	25
Fotoğraf 23	26
Fotoğraf 24	27
Fotoğraf 25	28
Fotoğraf 26	29
Fotoğraf 27	30
Fotoğraf 28	31
Fotoğraf 29	32
Fotoğraf 30	32
Fotoğraf 31	33
Fotoğraf 32	33
Fotoğraf 33	34
Fotoğraf 34	35
Fotoğraf 35	35
Fotoğraf 36	36
Fotoğraf 37	37
Fotoğraf 38	38
Fotoğraf 39	39

Fotoğraf 40	39
Fotoğraf 41	41
Fotoğraf 42	42
Fotoğraf 43	43
Fotoğraf 44	44

ÇİZİM LİSTESİ

Çizim 1	47
Çizim 2	48
Çizim 3	49
Çizim 4	50
Çizim 5	51
Çizim 6	52
Çizim 7	53
Çizim 8	54
Çizim 9	55
Çizim 10	56
Çizim 11	57
Çizim 12	58
Çizim 13	59
Çizim 14	60
Çizim 15	61
Çizim 16	62
Çizim 17	63
Çizim 18	64
Çizim 19	65

Çizim 20	66
Çizim 21	67
Çizim 22	68
Çizim 23	69
Çizim 24	70
Çizim 25	71
Çizim 26	72
Çizim 27	73
Çizim 28	74

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.....	5
Şekil 2.....	46

GİRİŞ

Ege bölgesi, tarih boyunca çeşitli medeniyetlerin buluşma noktası olmuş ve bu etkileşimler, kentin kültürel ve dini dokusunu zenginleştirmiştir. Bu tez, İzmir'deki Hristiyan ibadethaneleri olan kiliselerin dini fonksiyonları, mimari özellikleri ve tarihi yapılarına odaklanmaktadır. Araştırmanın temel amacı, bu yapıların dini ve tarihsel önemini ayrıntılı bir şekilde inceleyerek, detaylarını görsel olarak betimlemektir. İzmir, dini yapılar açısından zengin bir mirasa sahiptir; kiliseler, sadece ibadet yerleri olarak değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel etkinliklerin merkezleri olarak da önemli roller üstlenirler. Bu yapıların incelenmesi, Dini yapıların mimari detaylarını ve estetik özelliklerini gözler önüne sermeyi amaçlamaktadır.

Tez içinde, İzmir'deki dini yapıların tarihsel geçmişini ve mimari özelliklerini ele almakla kalmayıp, araştırma metodolojisi olarak, literatür taraması, saha çalışmaları ve görsel analizler kullanılarak bu yöntemlerle kiliselerin bezeme tespitleri yapılmaya çalışılmıştır.

Bu tez çalışması, İzmir'de bulunan Hristiyan ibadethanelerine ait kiliselerin mimari ve estetik özelliklerini analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın odak noktası, bu kiliselerin özellikle mimari bezemelerinin detaylı bir şekilde tespit edilmesi ve bu bulguların restorasyon süreçlerine katkı amaçlı olarak görsellerinin oluşturulmasıdır. İzmir'deki kiliselerin restorasyon ve koruma çalışmalarına yönelik bilimsel, tarihi ve kültürel miras çalışmalarının korunmasına katkıda bulunmak amaçlı olarak görsellerinin oluşturulması hedeflenmiştir.

Aynı zamanda İzmir'deki kiliselerin mimari özelliklerini koruyarak ve restorasyon sürecinde karşılaşılan pratik sorunlara yardımcı görseller üreterek, bu yapıların gelecek nesillere aktarılmasını amaçlanmıştır. Tarihi eserlerin yeniden canlandırılması, yapıların dini turizm ögesi olarak turizm planlamalarına da katılması için belgeleme çalışmalarına görsel katkılarla çalışmalarında yapılması gerekli olmaktadır. Görsel iletişim tasarımındaki gelişmeler tüm disiplinlerde uygulanabilmelidir.

Bu tez içinde yapılan araştırma süreci, bu yapıların dini ve tarihi önemini anlamak için geniş kapsamlı bir literatür taraması ile başlamıştır. Elektronik kaynaklar, akademik makaleler, tezler ve kitaplar gibi çeşitli kaynaklar taranmış, ayrıca konu hakkında bilgi sahibi bireylerle birebir görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen bilgiler, sinagog ve kiliselerin tarihi ve kullanım amacı hakkında derinlemesine bir anlayış geliştirmek için sistematik olarak analiz edilmiştir. Araştırmanın saha çalışması aşamasında, ilgili dini yapıların iç ve dış mimarisinin incelenmesi için Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü tarafından verilen araştırma izin yazısı kullanılmıştır. Yapıların ziyaret edilmesi sırasında, yetkililerle yapılan görüşmeler sayesinde gerekli izinler ve ek bilgiler alınmıştır.

Yapıların detaylı fotoğrafları, çeşitli günlerde iPad Pro ve Nikon D5100 profesyonel fotoğraf makinesi kullanılarak çekilmiştir. Elde edilen görsel materyaller, yapıların mimari detaylarını belgelemek için kritik öneme sahiptir. Uygulama kısmında, daha önce kiliseler üzerine çalışılan çizimlerde uygulamış olduğum tekniklerden yararlanarak, yapıların dijital çizimlerini suluboya tekniği ile gerçekleştirilmiştir. iPad belleğine aktarılan fotoğraflar, yapıların mimari detaylarını katmanlar halinde çizilmesine olanak sağlamıştır. Çizimler 21x29,7 cm olarak ölçeklendirilerek çizilmiştir. Disiplinlerarası bir çalışma ve çizim teknikleriyle sürecin şekillendirilmesinin sebebi lisansımın görsel sanatlar bölümü olmasıdır ve bu hususta bölümler arası teknikleri birleştirerek bir katalog çalışması yapılmıştır.

Son aşama olan dosyalama sürecinde, çizimler ve diğer tüm araştırma materyalleri dijital ortamda saklanmış ve tez danışmanım ile düzenli olarak paylaşılmıştır. Bu süreç, tezin ilerleyişi ve nihai sunumu açısından sistemli bir yaklaşım gerektirmiştir. Bu metodoloji, sinagog ve kiliselerin dini ve mimari bezeme özelliklerini belgelemeyi ve analiz etmeyi amaçlamaktadır.

1.BÖLÜM

İZMİR KİLİSELERİ MİMARİ BEZEME DETAYLARI BELGELEME ÇALIŞMALARI

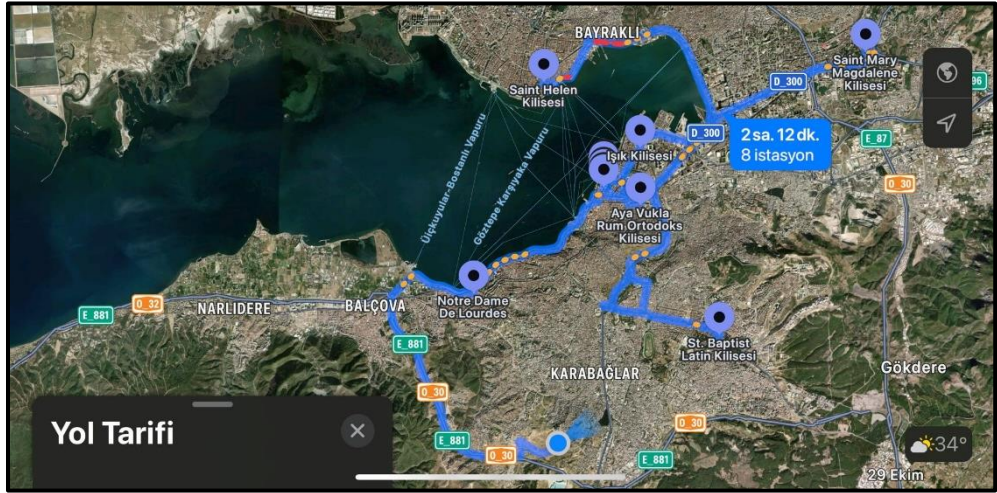
1. BÖLÜM

İZMİR KİLİSELERİ MİMARİ BEZEME DETAYLARI BELGELEME ÇALIŞMALARI

Tez çalışması içinde incelenen İzmir'deki İslam inancı hariç, farklı dinlere ait kilise yapılarının bezmeleri incelenmeye çalışılmıştır. Çalışmada belirlenen farklı din ve mezheplerin birçoğu dini yapılar içerisinde ki kiliseler, havralar ve sinagoglar olarak tespit edilmiştir. Kiliselerin seçilme kriterleri merkezi konumda ve aktif olarak hizmet vermeleri olarak belirlenmiştir. Tez konusu olarak çalışılmak üzere yalnızca kiliselerin çalışılması sınırı danışman tarafından uygun görülerek seçilmiştir. Bazı dini yapılar, havralar ve sinagoglar bir başka tez çalışmasında incelenmesi önerilerek kapsam dışı bırakılmıştır.

1.1 İzmir Kiliseleri Cemaatleri, Dini Toplulukları, Konumları ve Tarihçeleri

İzmir, Türkiye'nin batı bölgesinde yer alan bir şehir olup, tarihi ve çok köklü bir kenttir. İzmir'in kuruluşu, antik çağlara dayanmaktadır. Yunanlar tarafından M.Ö 11. yüzyıl döneminde kurulan şehir, eski zamanlarda önemli bir ticaret ve kültür merkezi olarak bilinmektedir. Bu dönemlerde, İzmir, Roma, Bizans ve Osmanlı İmparatorlukları tarafından yönetilmiştir.

Şekil 1, Melis ÖRS, Yandex üzerinde İzmir kiliselerinin haritada görünüşü, Ekran Fotoğrafı, 2024, İzmir

1.2.1 Santa Maria Kilisesi

Bu tarihi yapı, İzmir'in çok kültürlü dokusunu ve zengin mirasını yansıtan önemli dini mekânlardan biridir. Santa Maria Kilisesi'nin hikâyesi, İzmir'in tarihi boyunca farklı kültürlerin ve inançların bir arada yaşadığı bir liman kenti olmasının somut bir örneğini sunar. Akdeniz, Halit Ziya Blv., 35210 Konak/İzmir adresinde yer almaktadır.

Fotoğraf 1, Melis ÖRS, Santa Maria Kilisesi Dış Mimari Fotoğraf Çekimi, 2024, Alsancak

Tarihçe ve Mimari Yapı: Santa Maria Kilisesi, 1689 yılında Dominika'n rahipleri tarafından inşa edilmiştir. Kilise, Barok mimarinin etkilerini taşır ve iç mekân süslemeleriyle dikkat çeker. Kilisenin içindeki freskler ve heykeller, dönemin sanatsal zevkini yansıtmaktadır. Kilise, 1922 İzmir Yangınında ciddi hasar görmüştür. 1926 yılında kapsamlı bir restorasyon geçirmiş, restorasyon sırasında orijinal Barok detaylar

korunmuş ve freskler aslına uygun şekilde yeniden boyanmıştır. (T.C KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI, 2024)

Son restorasyon çalışmaları ise 2010 yılında tamamlanmış ve kilisenin hem iç hem de dış mekânları yenilenmiştir. Santa Maria Kilisesi, Levanten ve yerli Katolik cemaatine hizmet vermektedir. Kilisede düzenli olarak Pazar ayinleri, düğünler ve diğer dini törenler düzenlenmektedir. Ayrıca kilise, çeşitli kültürel etkinliklere ve konserlere de ev sahipliği yapmaktadır. (Santa Maria Katolik Kilisesi (Konak) , 2024)

Fotoğraf 2, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Santa Maria Kilisesi Nef Bölümü Detay Fotoğraf Çekimi, 2022, Alsancak

Bu yapı, neoklasik mimari anlayışının özünde yer alan sadelik ve orantı ilkelerini yansıtan dış cephe bezemeleri ile karakterize edilmiştir. Yapının taşıyıcı sistemleri, cephe kompozisyonunda belirgin bir bölümlenme işlevi görmekte ve estetik açıdan mimari ritmi belirlemektedir. Dış cephede kullanılan düzgün kesme taşlar, yalancı sütunlar oluşturarak klasik düzenlemelerin bir yankısını sergilemektedir. Bu yalancı sütunlar, binanın yatay

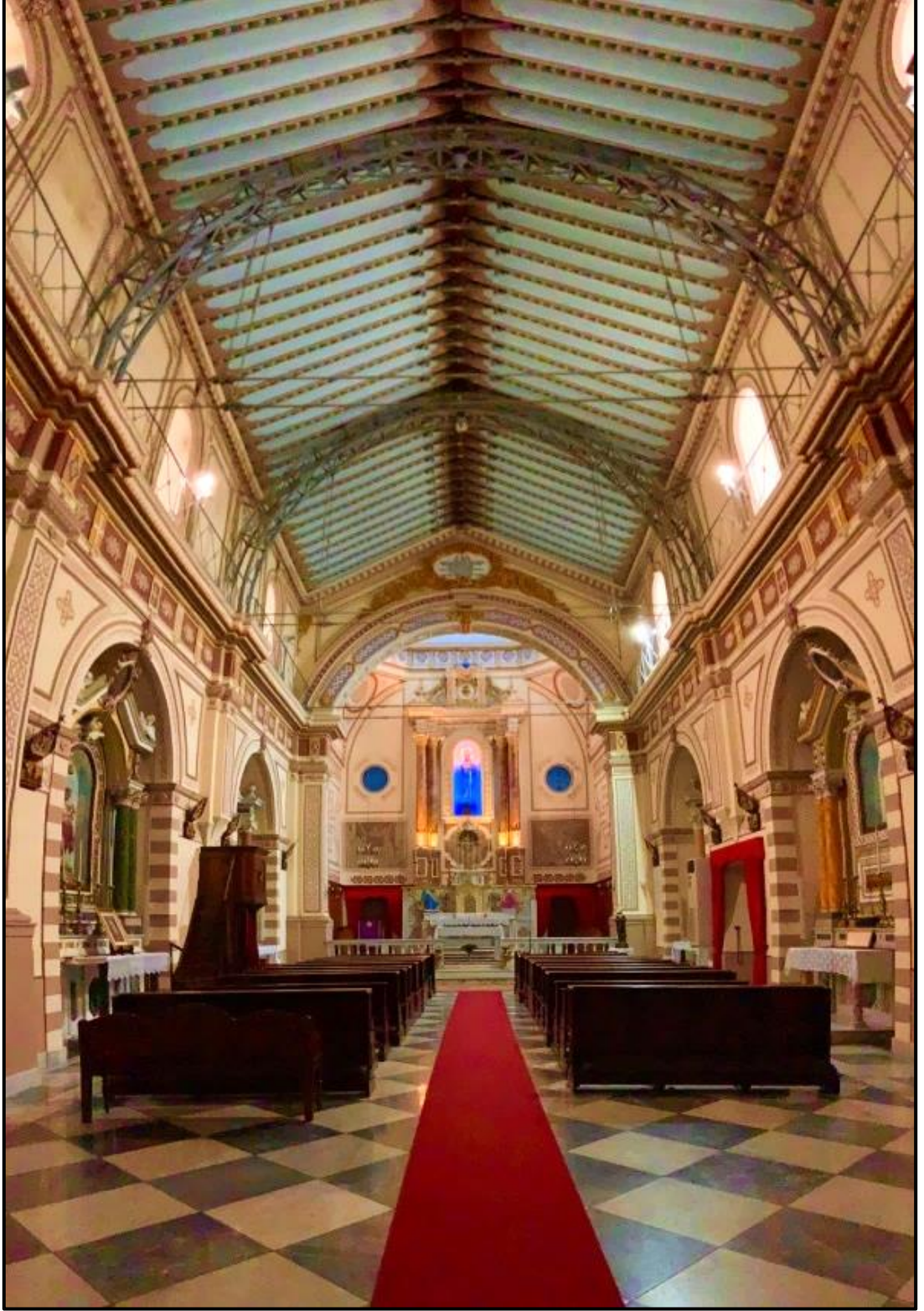
ve dikey eksenlerde bölünmesine yardımcı olarak, yapının genel simetrisine katkıda bulunur ve görsel zenginlik yaratır.

Bina cephelerindeki taş işçiliği, yüzeyde kullanılan sıva ile birleştiğinde hem yapısal dayanıklılığı hem de görsel bütünlüğü güçlendiren bir faktör olarak işlev görür.

Giriş kapısı üzerindeki kemerli niş ve pencerelerin yuvarlak kemerleri, neoklasik mimarinin tipik öğelerini oluştururken, bu öğelerin minimalist uygulaması, yapıya sofistike bir zarafet katmaktadır. Kapı ve pencere detayları, mimari kompozisyonun özünü oluşturan ölçek ve oran ilişkisini dengeler ve yapıya dinamik bir ifade kazandırır. Yapının çatı hattı ve üzerinde yükselen haç, yapısal formun kutsal işlevini vurgular ve gökyüzüne doğru yükselen bir eksen oluşturur. Çatı, yalnızca koruma amacıyla değil, aynı zamanda bütünü tamamlayan bir estetik öğe olarak da önemlidir. Genel olarak, bu yapının restorasyon sürecinde korunması gereken özellikleri arasında, taşıyıcı sistemlerin sağlamlaştırılması, cephelerdeki sıva işçiliğinin onarılması ve tarihi doku ile uyumlu renklerin kullanılması yer almaktadır. Yapının orijinal karakterini ve mimari bütünlüğünü korumak, restorasyonun temel prensipleri arasında olmalıdır. (T.C KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI, 2024)

Fotoğraf 3, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Santa Maria Kilisesi İç Mimari Detay Fotoğraf Çekimi, 2022, Alsancak

Fotoğraf 4, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafi, Santa Maria Kilisesi Koro Bölümü Detay Fotoğraf Çekimi, 2022, Alsancak

1.2.2 Aziz Vukolos (Ayavukla) Kilisesi

Aya Vukla Kilisesi, 1886 yılında Yunan Ortodoks cemaatine hizmet vermek üzere inşa edilmiştir. Neo-klasik mimari özellikler taşıyan kilise, Yunan haçı planına sahiptir ve kubbeli bir yapıdır. Kilisenin iç mekânı ikonalar ve mozaiklerle süslenmiştir. 1922 yangınında hasar gören kilise, 1924 yılında Yunan hükümetinin desteğiyle onarılmıştır. 2013 yılında ise İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından başlatılan restorasyon çalışmalarıyla kilisenin dış cepheleri, çatısı ve iç mekânı yeniden düzenlenmiş ve güçlendirilmiştir. (T.c Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2024) Günümüzde Aya Vukla Kilisesi, İzmir'deki Yunan Ortodoks topluluğu tarafından kullanılmaktadır. Kilisede düzenli olarak Yunan Ortodoks ayinleri yapılmakta ve önemli dini bayramlar kutlanmaktadır. Ayrıca kilise, kültürel etkinlikler ve sergilere de ev sahipliği yapmaktadır.

Fotoğraf 5, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Aziz Vukolos (Ayavukla) Kilisesi Dış Mimari Fotoğraf Çekimi, 2022, Konak

İzmir'in tarihî ve kültürel dokusunda önemli bir yere sahip olan Rum Ortodoks kilisesidir. İlk İzmir Piskoposu olan Aziz Vukolos'a adanan bu kilise, İzmir'in Basmane semtinde yer almaktadır.

1886 yılında inşa edilmeye başlanan kilise, bir yıl sonra 1887'de ibadete açılmıştır. Aziz Vukolos Kilisesi, Rum Ortodoks Ermeni cemaati tarafından inşa edilmiş olup, İzmir'in 1922 yılındaki büyük yangınında zarar görmeyen nadir yapılar arasındadır. Bu özelliği ile tarihi bir felaketin izlerini taşıyan şehirde ayakta kalan bir simge haline gelmiştir. 1922 yangını sonrası, kilise cemaatinin İzmir'den ayrılmasıyla, 1924 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün talebi üzerine bina, İzmir Arkeoloji Müzesi'ne ev sahipliği yapmaya başlamıştır. Müze olarak kullanıldığı dönemde kilisedeki freskler örtülerek korunmaya alınmıştır.

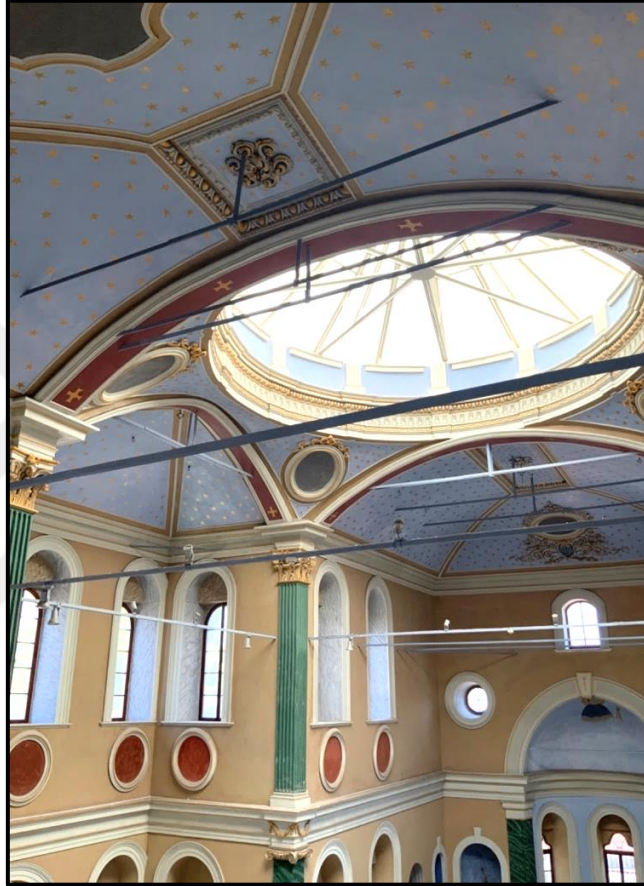
Müzenin 1951 yılında Kültür Park'taki yeni binasına taşınmasının ardından kilise, bir süre opera çalışma salonu ve depo olarak kullanılmıştır. 1975 yılında "korunması gerekli kültür varlığı" olarak tescillenen Aziz Vukolos Kilisesi, 1990 yılında çıkan bir yangın sonucu ciddi hasar görmüş ve kullanılamaz hale gelmiştir. Ancak 2003 yılında İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin kullanımına verilmesiyle yeniden ayağa kalkmıştır. 2008'de başlayan restorasyon çalışmaları, 2010 yılında tamamlanmış ve kilise bina kültürel etkinlikler için kullanılmaya başlanmıştır. Restorasyon sonrası kilisenin dört eklentisinden ikisi İzmir Gazeteciler Cemiyeti Basın Müzesi ile Hanife Çetiner ve Esin Yılmaz Anı Evi'ne dönüştürülmüştür. 17 Ağustos 2014 tarihinde, 1922'den sonra ilk defa Meryem Ana'nın Göğe Çıkışı bayramı için bir ayin düzenlenmiştir. Bu tarihten sonra 2015, 2016 ve 2018 yıllarında da çeşitli dini törenler gerçekleştirilmiştir. Aziz Vukolos Kilisesi, günümüzde İzmir'de hem tarihî bir miras olarak hem de kültürel ve dini etkinliklere ev sahipliği yaparak önemli bir fonksiyon üstlenmektedir. Vukolos (Ayavukla) Kilisesi, İzmir'in tarihi kumaşına işlenmiş dini ve mimari bir anıttır. Fotoğraflarından elde edilen görsel inceleme, yapıyı karakterize eden bazı kilit mimari öğeleri ortaya koymaktadır.

Fotoğraf 6, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafi, Aziz Vukolos (Ayavukla) Kilisesi Dış Mimari Fotoğraf Çekimi, 2022, Konak

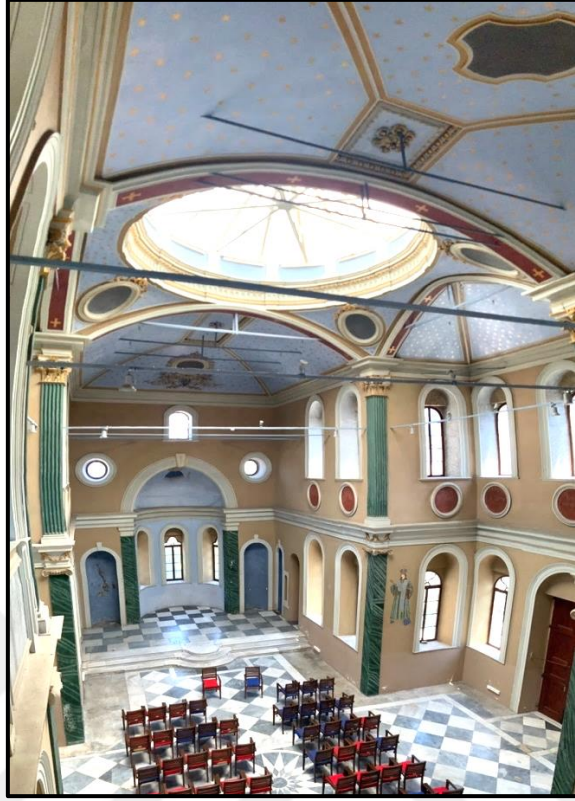
Kilise, dış cephede alterne edilmiş taş ve tuğla dizilimleriyle dikkat çekici bir opus mixtum tekniği sergilemektedir. Bu, Bizans mimarisinin tipik bir özelliği olup, görsel bir ilgi ve yapısal bütünlük yaratma niyetini taşır. Kilisenin dış duvarlarında gözlemlenen bu dizilimler, estetik zevkin yanı sıra mukavemet ve dayanıklılık anlamında da özgün mimari uygulamaların bir yansımasıdır. Ana cephedeki sütunlu portik, yapıya sadece dini bir öneme sahip bir giriş sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda klasik mimari düzenlemelerle diyalog kuran neoklasik bir izlenim verir. Dikdörtgen formların ve keskin hatların hâkim olduğu bu giriş kısmı, kamusal ve yarı kamusal mekân arasındaki geçişi hem işlevsel hem de estetik açıdan yönetir. Sütun başlıklarının üslupça düzgün işlenişi, Greko-Romen geleneğinden esinlenmiş bir tasarım dili sunar.

Yapının yüksek pencereleri, yuvarlak kemerleri ile hem statik hem de ritmik bir düzen içerisinde konumlandırılmıştır. Bu pencerelerin formu ve boyutlandırılması, iç mekâna giren doğal ışığın optimizasyonunu amaçlar ve aynı zamanda yüksek iç mekânlara yönelik Bizans geleneğinin bir yansımasıdır.

Fotoğraf 7, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Aziz Vukolos (Ayavukla) Kilisesi İç Mimari Fotoğraf Çekimi, 2022, Konak

Işığın dini mekânın içerisinde yarattığı manevi atmosferin yanı sıra, bu uzun ve dar pencerelerin aralıklı yerleşimi cephede bir dinamizm yaratır. Mimari incelemenin bu aşamasında, Aziz Vukolos Kilisesi'nin İzmir'in dini mimarisi bağlamında anlam kazanan kapsamlı bir morfolojik ve stilistik değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu değerlendirme, yapı malzemelerinin detaylı bir analizi, yapısal özelliklerin tanımlanması ve tarihi bağlamın daha geniş bir anlayışı içermelidir.

Fotoğraf 8, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Aziz Vukolos (Ayavukla) Kilisesi İç Mimari Fotoğraf Çekimi, 2022, Konak

Fotoğraf 9, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Aziz Vukolos (Ayavukla) Kilisesi İç Mimari Fotoğraf Çekimi, 2022, Konak

Fotoğraf 10, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Aziz Vukolos (Ayavukla) Kilisesi Ön Giriş Kapısı
Fotoğraf Çekimi, 2022, Konak

Fotoğraf 11, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Aziz Vukolos (Ayavukla) Kilisesi Yan Giriş Kapısı Fotoğraf
Çekimi, 2022, Konak

1.2.3. Notre Dame Lourdes Katolik Kilisesi

İzmir'de Notre Dame de Lourdes Kilisesi, Katolik cemaatinin önemli ibadethanelerinden biridir. Bu kilise, genellikle Levanten topluluğu ve İzmir'deki diğer Katolikler tarafından kullanılmaktadır. İzmir'in Alsancak semtinde yer alan bu kilise, şehrin çok kültürlü yapısını ve tarihini yansıtan dini yapıların başında gelir.

Fotoğraf 12, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafi, Notre Dame Lourdes Katolik Kilisesi Dış Mimari Fotoğraf Çekimi, 2022, Konak

Notre Dame de Lourdes Kilisesi, özellikle mimarisi ve iç süslemeleriyle dikkat çeker. Gotik Revival (Neo-Gotik) mimari tarzında inşa edilmiş olan kilise, detaylı vitray pencereleri, yüksek kemerleri ve zarif taş işçiliği ile göze çarpar. Kilisenin iç mekânı, huzurlu bir atmosfer sunar ve dini törenler için kullanılan bir alan olmasının yanı sıra, ziyaretçilere meditasyon ve dua için sakin bir ortam sağlar. Notre Dame de Lourdes Kilisesi, aynı zamanda İzmir'deki Katolik cemaatinin dini bayramlarını ve özel ayinlerini gerçekleştirdiği bir merkezdir. Noel ve Paskalya gibi önemli Hristiyan bayramlarında

kilise, özel ibadetler ve kutlamalar için bir araya gelen cemaat üyeleri ile dolup taşar. Notre Dame De Lourdes Katolik Kilisesi, 1865 yılında Fransız Katolik cemaati için inşa edilmiştir. Gotik mimari tarzında yapılmış olan kilise, yüksek tavanları ve vitray pencereleri ile dikkat çeker. Kilisenin iç mekânı, detaylı oymalar ve dini temalı vitraylarla süslenmiştir. 1922 İzmir Yangınında ağır hasar görmüş ve 1925 yılında yeniden inşa edilmiştir. 2000'li yıllarda gerçekleştirilen kapsamlı restorasyon çalışmaları ile kilisenin hem iç hem de dış mekânları yenilenmiş ve yapının orijinal Gotik detayları korunmuştur.

Fotoğraf 13, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Notre Dame Lourdes Katolik Kilisesi Ön Cephe Fotoğraf Çekimi, 2022, Konak

Kilise, ağırlıklı olarak Fransız Katolik cemaati ve yerel Katolikler tarafından kullanılmaktadır. Kilise İzmir'in önemli kültürel ve dini merkezlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Kilisenin cephelerinde kullanılan açık renkli sıva kaplama, yapıya aydınlık bir görünüm kazandırırken, klasik düzenlemelerle olan bağını korur.

Cephenin alt kısmında yer alan simetrik pencereler ve kapılar, yapının fonksiyonel gerekliliklerine hizmet ederken, üst kısımdaki sivri kemerli pencereler ve merkezi olarak konumlanmış üçgen alınlık, neoklasik etkileri vurgular. Bu elementler, aydınlatma ve havalandırmayı optimize ederken, görsel bir çeşitlilik ve ritim oluşturur.

Yapının çatı katında yer alan yuvarlak kule, yapıya dikey bir dinamizm katar ve neoklasik mimarinin karakteristik özelliklerinden biri olan simetri anlayışını pekiştirir. Kule, cephe düzenlemesi içerisinde merkezi bir nokta oluşturur ve dini mimari yapıların geleneksel özelliklerinden olan göksel yönetime işaret eder. Balkon detayı, yapının sosyal işlevine işaret eder; burası, kilisenin toplum içindeki açık ve davetkâr karakterini yansıtır. Dökme demir korkuluklar ve süslemeler, 19. yüzyıl sonlarına doğru popüler olan estetik anlayışların bir parçasıdır ve o dönemin sanatkârlık becerilerini gösterir.

Fotoğraf 14, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Notre Dame Lourdes Katolik Kilisesi İç Detay Fotoğraf Çekimi, 2022, Konak

Fotoğraf 15, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Notre Dame Lourdes Katolik Kilisesi Nef Detay Fotoğraf Çekimi, 2022, Konak

1.2.4 Saint Polycarpe Kilisesi

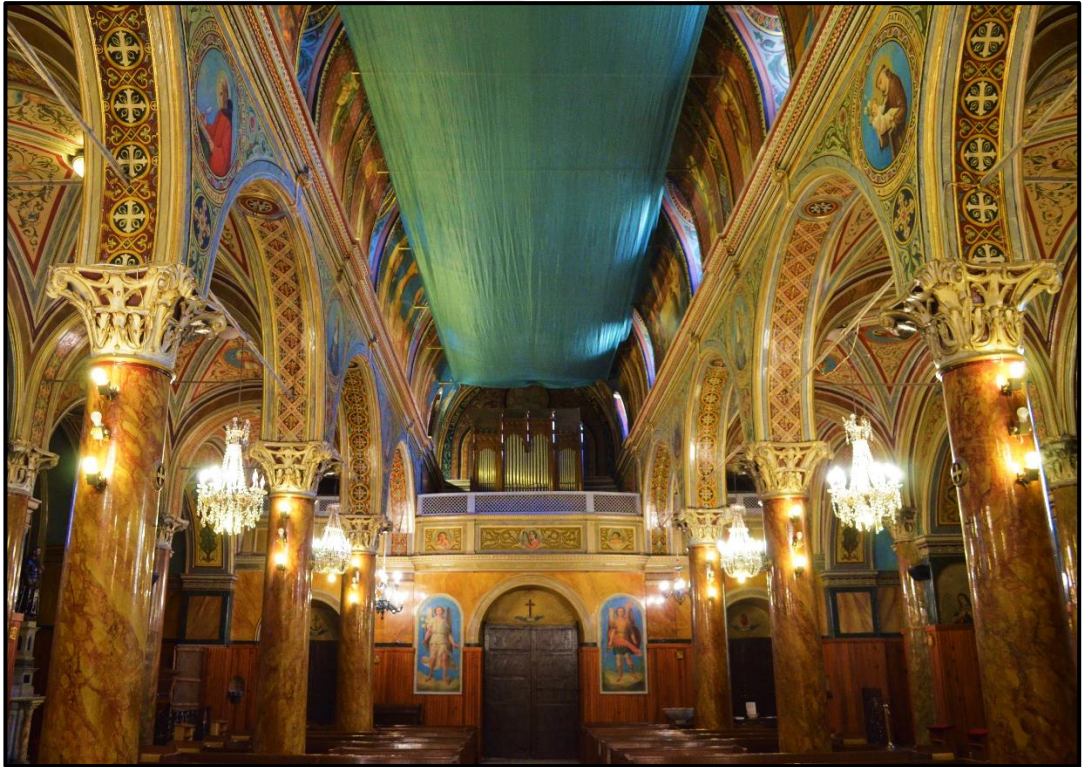
Saint Polycarpe Kilisesi, şehrin önemli tarihi yapılarından biridir ve İzmir'in Konak ilçesinde, Alsancak semtinde bulunur. Aziz Polycarp, İzmir'in (antik adıyla Smyrna) ilk piskoposlarından biri olarak bilinir ve erken Hristiyanlık döneminde yaşamıştır. Hristiyan inancına göre, Polycarp, havari Yuhanna'nın öğrencisi ve İzmir'de Hristiyanlığın yayılmasında önemli bir figürdür. Aziz Polycarp'ın, 2. yüzyılda Roma otoriteleri tarafından şehit edildiğine inanılır.

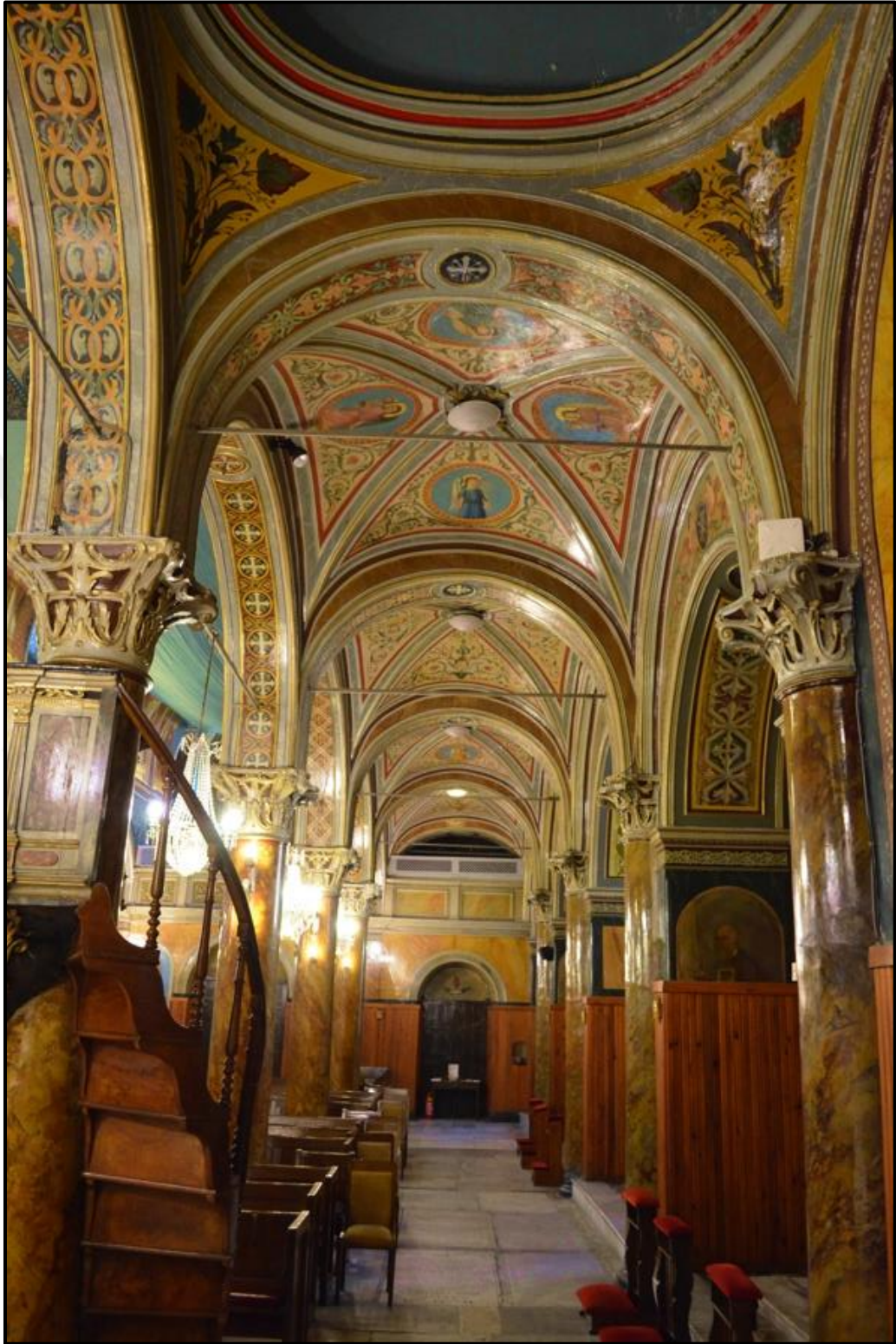
Fotoğraf 16, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Saint Polycarp Kilisesi, Dış Mimari Fotoğraf Çekimi Arka Kapı, 2022, Alsancak

Saint Polycarpe Kilisesi, 1625 yılında inşa edilmiş ve İzmir'in en eski Katolik kiliselerinden biridir. Romanesk ve Gotik unsurlar taşıyan kilise, İzmir'deki Levanten topluluğun dini merkezi olarak hizmet vermiştir. Kilisenin iç mekânı freskler ve dini temalı heykellerle süslenmiştir. 1922 yangınından sonra çeşitli onarımlar görmüştür. En son kapsamlı restorasyon çalışmaları 1990'larda gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmalar sırasında kilisenin orijinal mimari detayları korunmuş ve yapı güçlendirilmiştir. Saint Polycarpe Kilisesi, İzmir'deki Katolik cemaatine hizmet vermektedir.

Kilisede düzenli olarak ayinler, düğünler ve diğer dini törenler yapılmaktadır. Ayrıca kilise, önemli dini bayramlarda yoğun katılımlı etkinliklere ev sahipliği yapmaktadır. Saint Polycarpe Kilisesi, özellikle Katolik cemaati için büyük bir öneme sahiptir. Günümüzdeki yapı, 19. yüzyılın sonlarında inşa edilmiş olup, kilisenin daha önceki yapılarına dair kesin bilgiler azdır. Kilisenin iç mekânı, huzur veren atmosferi ve dini sanat eserleri ile ziyaretçileri etkiler. Saint Polycarpe Kilisesi, İzmir'deki Katolik inancının yanı sıra, kentin çok kültürlü tarihine tanıklık eden yapılar arasında yer alır. Kilise, hem dini ayinlerin gerçekleştirildiği bir ibadethane olarak hizmet verir, hem de tarihi ve mimari özellikleriyle yerel ve yabancı turistlerin ilgisini çeker. Yapının mimarisi, dönemin Avrupa'daki dini yapıların etkisini yansıtırken, İzmir'in tarihi dokusuna da uyum sağlar. Kilise, aynı zamanda çeşitli kültürel ve sanatsal etkinliklere ev sahipliği yaparak, şehrin sosyal ve kültürel yaşamına katkıda bulunur.

Fotoğraf 17, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Saint Polycarp Kilisesi, İç Mimari Fotoğraf Çekimi Restorasyon Başlangıcı, 2023, Alsancak

Fotoğraf 18, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Saint Polycarp Kilisesi, İç Mimari Fotoğraf Çekimi, 2023, Alsancak

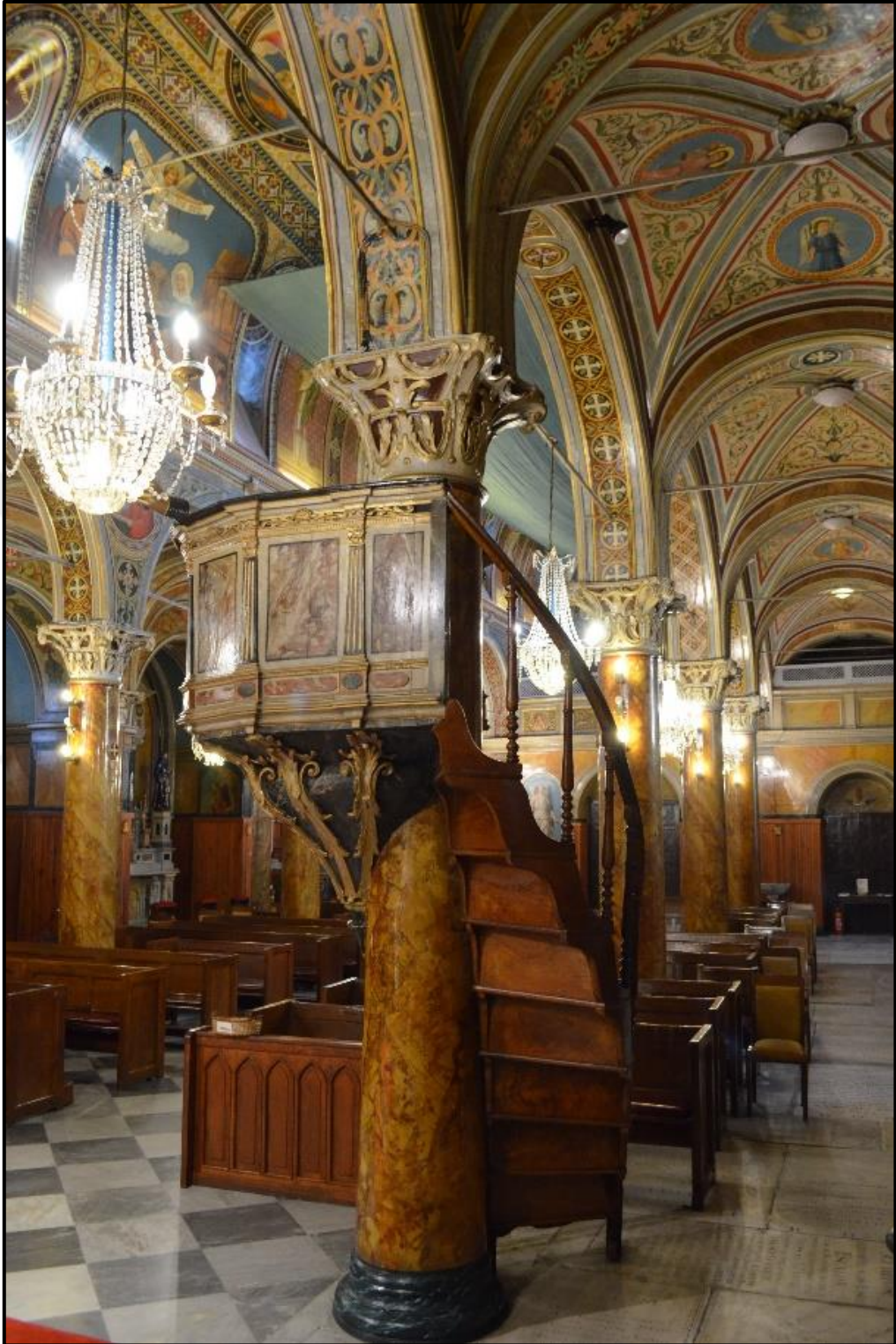
Fotoğraf 19, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Saint Polycarp Kilisesi, İç Mimari Detay Fotoğraf Çekimi, 2023, Alsancak

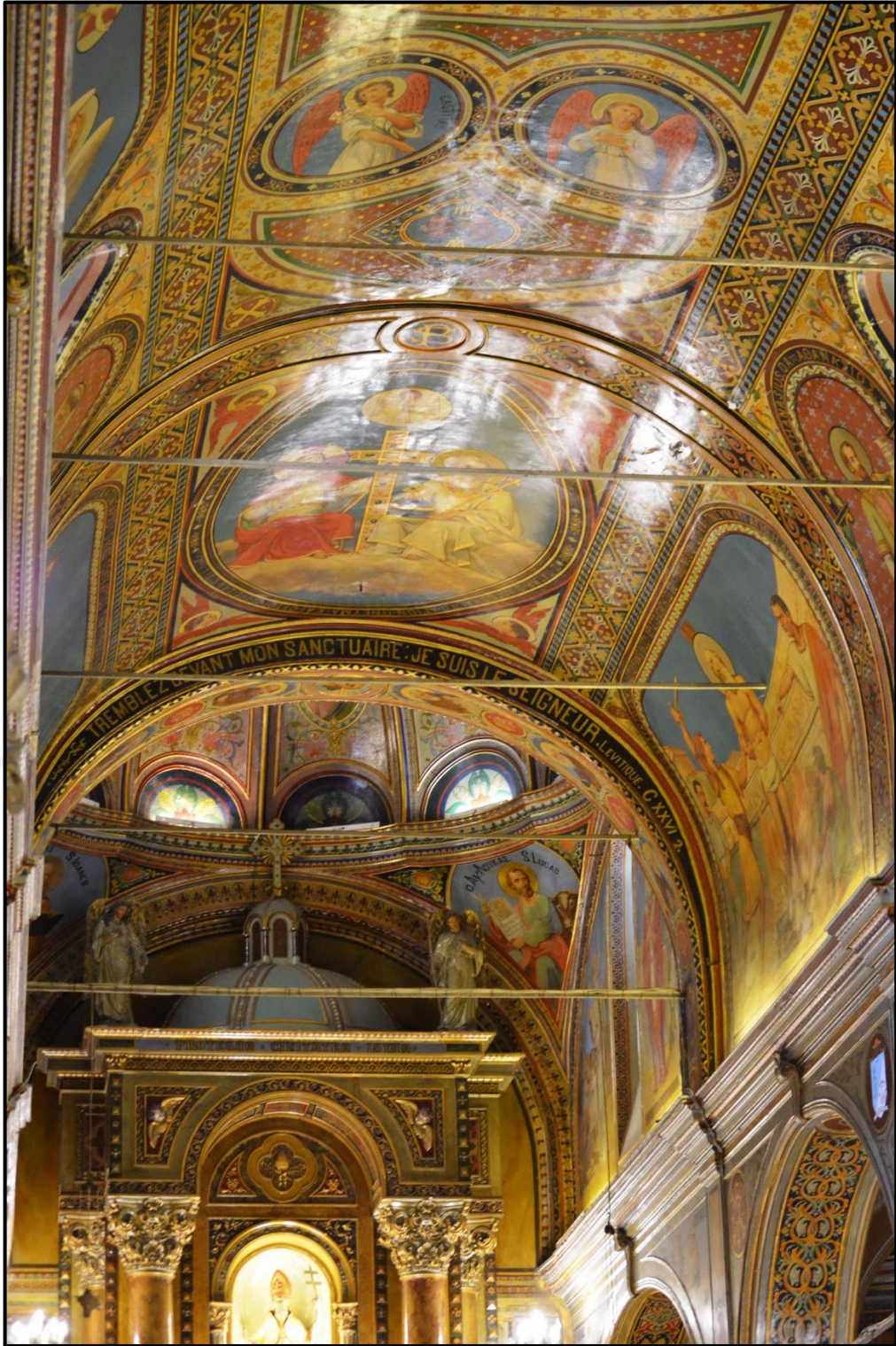
Fotoğraf 20, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Saint Polycarp Kilisesi, İç Mimari Detay Fotoğraf Çekimi, 2023, Alsancak

Fotoğraf 21, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Saint Polycarp Kilisesi, İç Mimari Detay Fotoğraf Çekimi, 2023, Alsancak

Fotoğraf 22, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Saint Polycarp Kilisesi, İç Mimari Detay Fotoğraf Çekimi, 2023, Alsancak

Fotoğraf 23, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafi, Saint Polycarp Kilisesi, İç Mimari Detay Fotoğraf Çekimi, 2023, Alsancak

Fotoğraf 24, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafı, Saint Polycarp Kilisesi, İç Mimari Detay Fotoğraf Çekimi, 2023, Alsancak

Fotoğraf 25, Melis ÖRS Arşiv Fotoğrafi, Saint Polycarp Kilisesi, İç Mimari Detay Fotoğraf Çekimi, 2023, Alsancak

1.2.5 Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası

Saint Yuhanna (St. John) adına adanmış kiliseler, Hristiyanlıkta önemli bir yere sahip olan Yuhanna'ya ithaf edilmiştir. “Vahiy kitabı’nda belirtilen Yedi kilise arasından günümüzde ayakta duran tek kilisedir.” (Palinuro, 2024) Bu Yuhanna, Yeni Ahit’te dört incilden biri olan Yuhanna İncili'nin yazarı olarak bilinir ve Hristiyan inancında özel bir öneme sahiptir. “Katedralin girişinde yer alan Aziz Yuhanna’nın heybetli heykeli İsernia Diyosezi ile Episkopos Mons. Salvatore Visco tarafından 2014 yılında armağan edildi.” (Palinuro, 2024) Yaşça ilerlemiş Aziz Yuhanna’nın vahiy kitabını yazması üzerine esinlendiği durumu anlatmaktadır. Bu bronz heykelin yüksekliği 5 metre ve 700kg ağırlığındadır. (Camillo, 2024)

Fotoğraf 26, Melis ÖRS, Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, Dış Mimari Fotoğraf Çekimi, 2024, Alsancak

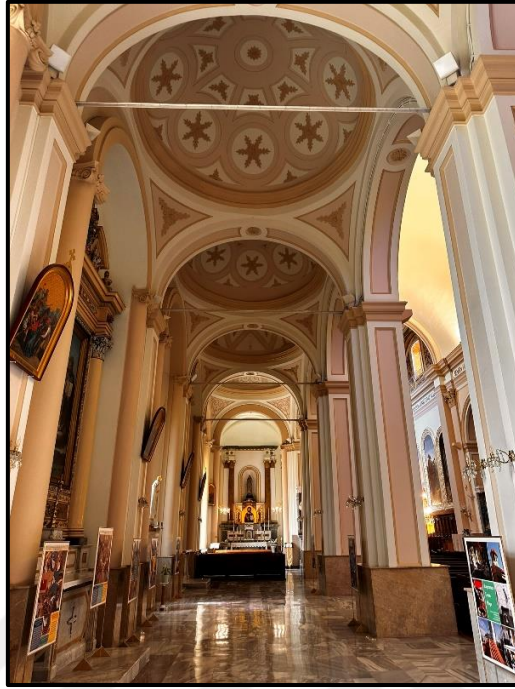
Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, 19. yüzyılda inşa edilmiştir ve İzmir'in en büyük katedrallerinden biridir. Neoklasik tarzda yapılmış olan katedral, yüksek tavanları ve detaylı vitray pencereleri ile dikkat çekmektedir. İç mekân, oymalar, mermer sunaklar, dini temalı freskler ve heykeller ile zenginleştirilmiştir. 1922 yangınında zarar gören katedral, 1926 yılında yeniden inşa edilmiştir. 2005 yılında tamamlanan son restorasyon çalışmaları ile katedralin hem iç hem de dış mekânı yenilenmiş ve yapının orijinal detayları korunmuştur. Katedral, İzmir'in geniş Katolik cemaatine hizmet vermektedir.

Fotoğraf 27, Melis ÖRS, Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, Dış Mimari Fotoğraf Çekimi, 2024, Alsancak

Fotoğraf 28, Melis ÖRS, Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, Cephe Dokusu Fotoğraf Çekimi, 2024, Alsancak

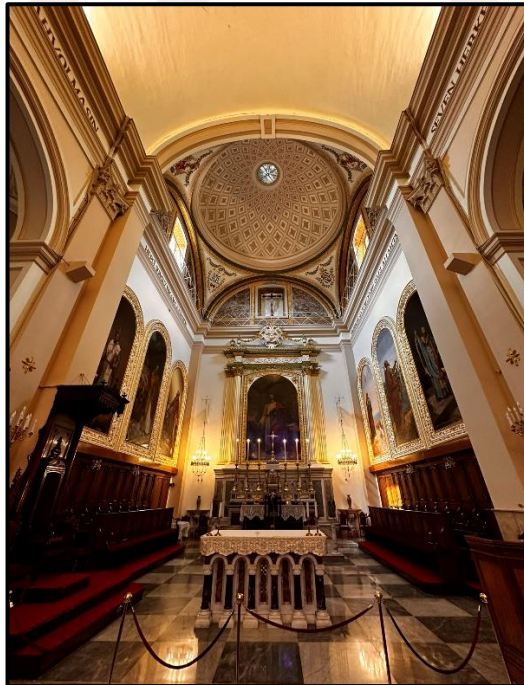
Fotoğraf 29, Melis ÖRS, Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, Koridor Bölümü Fotoğraf Çekimi,
2024, Alsancak

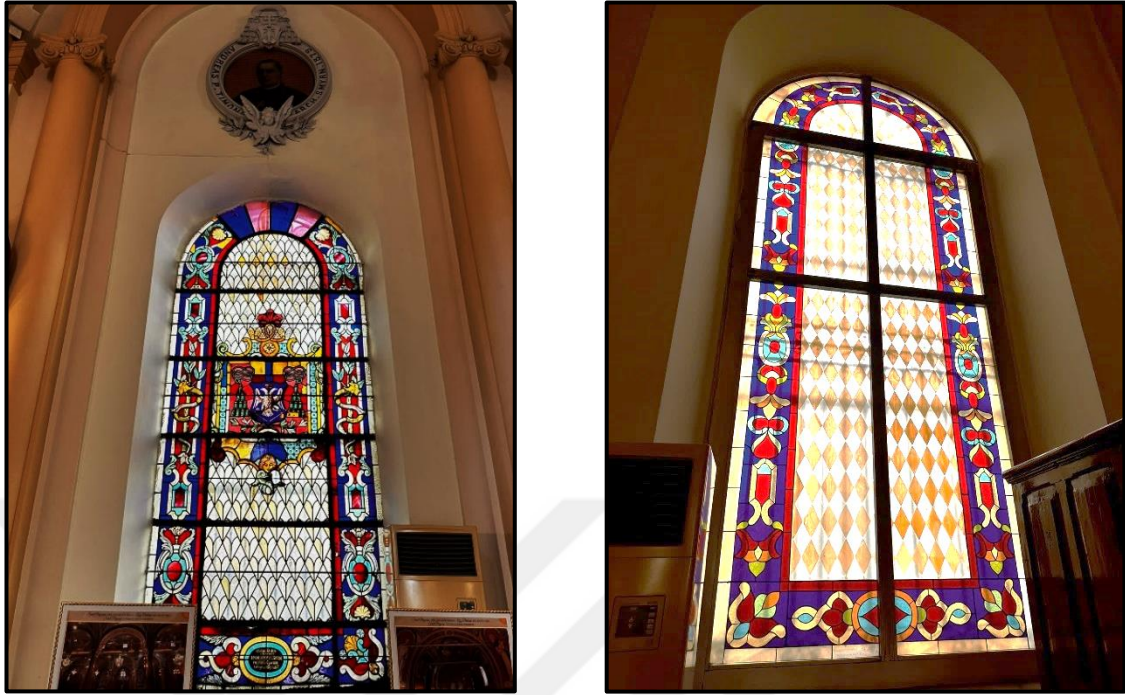
Fotoğraf 30, Melis ÖRS, Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, Koridor Bölümü Fotoğraf Çekimi,
2024, Alsancak

Fotoğraf 31, Melis ÖRS, Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, Koro Bölümü Fotoğraf Çekimi, 2024, Alsancak

Fotoğraf 32, Melis ÖRS, Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, Nef Bölümü Fotoğraf Çekimi, 2024, Alsancak

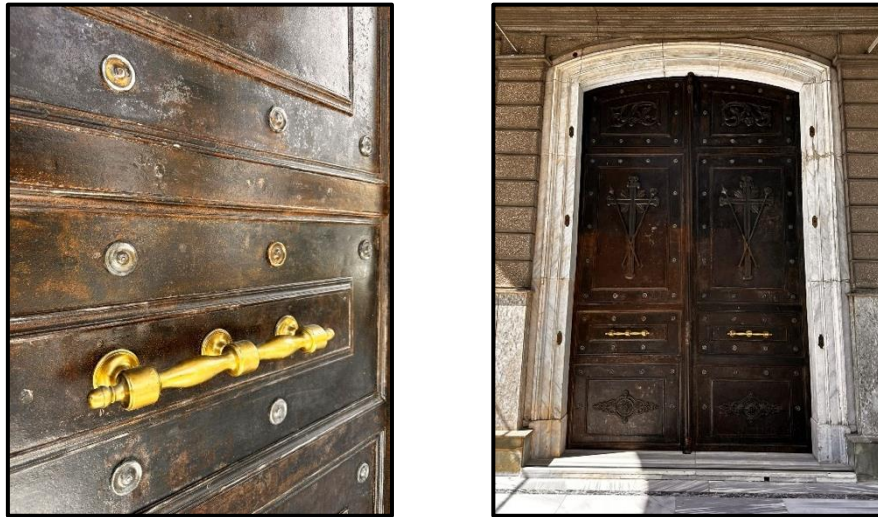
Fotoğraf 33, Melis ÖRS, Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, Restorasyon öncesi ve sonrası vitray pencereleri detay fotoğrafı, 2024, Alsancak

Soldaki vitray pencere 1901 yılında Fransız sanatçı Paul Gaudin tarafından, Episkopos Andre Timoni'nin amblemini içeren pencere vitraylarından tek orijinal kalanıdır. Sağda ki ise 1922 yılındaki yangından sonra pencere vitraylarının yenilenmiş halidir. Yangının yıkıcı etkilerinden İzmir'deki en iyi korunan katedral de olsa, daha iyi bir şekilde korunması kararıyla 1965'de Episkopos Joseph Descuffi katedrali Amerika Birleşik Devletleri'ne bağlı askerlere kiraya vermiştir. Fakat zaman geçtikçe yerel halk ve hacıların katedrale erişimi, önlemlerin ciddi boyutta sıkılaşmasından ötürü skandal yaratmış, bu durumu ortadan kaldırmak için İzmir Başepiskoposu Mons. Ruggero Franceschini 2013 yılında A.B.D ile olan kira sözleşmesini feshederek sanat ve iman başyapıtı katedralin herkes tarafından ulaşılabilir olmasını sağlamıştır. Resim 33'de en sağ köşede görünen ana sunak alanı 27 Aralık 2016'da İzmir Kilisesinin havarisel özünü vurgulamak için İzmir Başepiskoposu Mons. Lorenzo Piretto'nun önderliğinde Aziz Yuhanna'nın, diğer havari ve İncil müjdecilerinin kutsal kalıntılarını muhafaza etmekte olan değerli mermerden inşa edilmiş ve takdis edilmiştir. (Camillo, 2024)

Fotoğraf 34, Melis ÖRS, Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, Kutlu papa 9. Pius'ın hediye ettiği 14 parçalık Fransız ekolü resimleri, 2024, Alsacak

Resim 34 de görülen eserler nefin yanında bulunan Koridorlardaki (Aisle) kemerlere monte edilerek sergilenmekte olan, Kutlu papa 9.Pius tarafından 19.yy Fransız ekolünün değerli eserlerinden olan ve İsa'nın çarmıha gerilmeden önce kat ettiği haç yolunda ki 14 olayı simgeleyen resimleri ve değerli ana sunak masasını Katedrale hediye etmiştir. (Camillo, 2024)

Fotoğraf 35, Melis ÖRS Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası, Giriş Kapısı Detayları, 2024, Alsacak

1.2.6 Saint John Avengelist Kilisesi

İzmir'in Karşıyaka ilçesinde bulunan Saint John the Evangelist (Aziz Yuhanna Evangelist), Yeni Ahit'teki dört incilden biri olan Yuhanna İncili'nin yazarı olarak kabul edilen Aziz Yuhanna'ya ithaf edilmiştir. Bu Aziz Yuhanna aynı zamanda Hristiyanlıkta önemli bir figürdür ve genellikle İsa'nın en yakın takipçilerinden biri olarak kabul edilir. Karşıyaka'daki bu kilise, yerel Katolik cemaatinin manevi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla hizmet vermektedir. Kilise, hem geleneksel Katolik ritüellerini yerine getirmek için kullanılır hem de çeşitli dini bayramlar ve özel günlerde topluluk üyelerini bir araya getirir. Mimari açıdan, bu tür kiliseler genellikle estetik açıdan zengin iç dekorasyonlara, vitray pencerelere ve dini sanat eserlerine sahiptir, ancak Saint John the Evangelist Kilisesi'nin spesifik mimari özellikleri hakkında detaylı bilgiye erişimim bulunmamaktadır. İzmir'in çeşitli dini topluluklarına ev sahipliği yapan kozmopolit yapısını yansıtan kiliselerden biridir.

Fotoğraf 36, Melis ÖRS, Saint John Avengelist Kilisesi, Dış Mimari Transept Bölümü Fotoğraf Çekimi, 2024, Alsancak

1874 yılında inşa edilen Saint John Avengelist Kilisesi, İngiliz gotik mimarisi özelliklerini taşır. Kilise, yüksek tavanları ve vitray pencereleri ile dikkat çeker. İç mekân, detaylı oymalar ve dini temalı süslemelerle zenginleştirilmiştir.

20. yüzyılın başlarında birkaç kez onarım gören kilise, 2010 yılında kapsamlı bir restorasyon geçirmiştir. Restorasyon çalışmaları sırasında kilisenin orijinal gotik detayları korunmuş ve yapı güçlendirilmiştir. Kilise, Anglikan cemaati tarafından kullanılmaktadır ve İngilizce ibadetler düzenlenmektedir. Ayrıca kilise, çeşitli kültürel etkinlikler ve konserlere ev sahipliği yapmaktadır.

Fotoğraf 37, Melis ÖRS, Saint John Avengelist Kilisesi, Nef ve Koro Bölümü Fotoğraf Çekimi, 2024, Alsancak

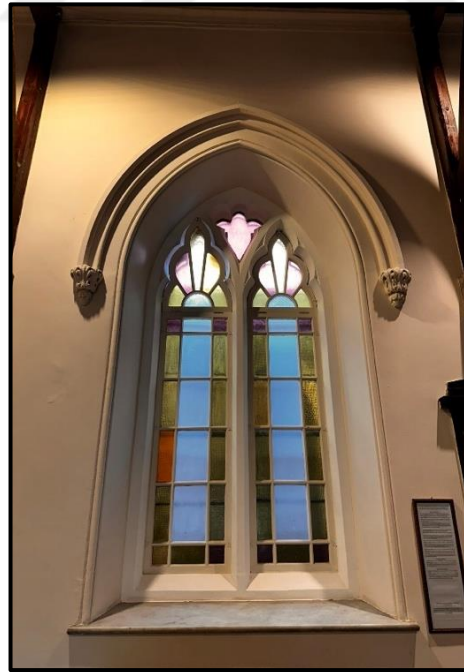
Bu kilise koridorlardan bağımsız ahşap bir tonoz ve ahşap payandalar ile desteklenmiş, nef'e giden bölümde sadece koro alanının bulunduğu küçük bir protestan kilisesidir. Koro bölümünün yanında sağ duvarda Resim25 de fotoğrafta görülen sade soğuk tonlar ile yapılmış vitray bulunurken, sol duvarda yer alan dört vitrayın ortancası Resim24'teki fotoğraf, Birinci dünya savaşında ölen Cecil Percy Rise anısına (1915) yapılmıştır. Vitrayın üzerinde yer alan yazılar vahiy kitabından İzmir de bulunan imanlılara atfedilen ayetlerdir.

Fotoğraf 38, Melis ÖRS, Saint John Avengelist Kilisesi, Nef ve Koro Bölümü Fotoğraf Çekimi, 2024, Alsancak

Fotoğraf 39, Melis ÖRS, Saint John Avengelist Kilisesi, Vitray Pencere Detay Fotoğraf Çekimi, 2024,
Alsancak

Fotoğraf 40, Melis ÖRS, Saint John Avengelist Kilisesi, Vitray Pencere Detay Fotoğraf Çekimi, 2024,
Alsancak

1.2.7. Saint Mary Magdalena Anglican Episcigal Kilisesi

Bu kilise uzun süredir kapalı olduğundan ve hiç kullanılmadığından yapının incelenme imkânı bulunamamış bu nedenle tez çalışması dışında bırakılmıştır

Anglikan kiliseleri, genellikle Britanya İmparatorluğu'nun etkisi altındaki bölgelerde, özellikle de İngiliz topluluklarının yoğun olduğu şehirlerde kurulmuştur. “Saint Mary Magdalene Anglikan Kilisesi, 1857'de İzmir'de yaşayan İngiliz asıllı Charlton Whittall tarafından eşinin anısına inşa ettirildi.” (Saint Mary Magdalene Anglikan Kilisesi, 2024) “Kiliseye Whittall'un eşinin koruyucu azizesi Mecdelli Meryem'in adı verildi.” (Saint Mary Magdalene Anglikan Kilisesi, 2024)İzmir gibi kozmopolit ve ticaretin önemli bir merkezi olan şehirler, çeşitli Avrupa ülkelerinden gelen toplulukları uzun yıllar boyunca ağırlamıştır. Bu çeşitlilik, şehirde farklı Hristiyan mezheplerine ait ibadethanelerin kurulmasına zemin hazırlamıştır. İzmir'deki Anglikan cemaati ve Saint Mary Magdalena Kilisesi gibi tarihi kiliseler, şehrin çok katmanlı tarihinde önemli bir yer tutar. Bu kiliseler, sadece dini ritüellerin icra edildiği mekanlar olmanın ötesinde, aynı zamanda kültürel ve sosyal etkinliklere ev sahipliği yaparak topluluk üyeleri arasında birlik ve dayanışmayı teşvik eder.

1.2.8 Saint Jean Baptist Latin Kilisesi (Dom Katedrali)

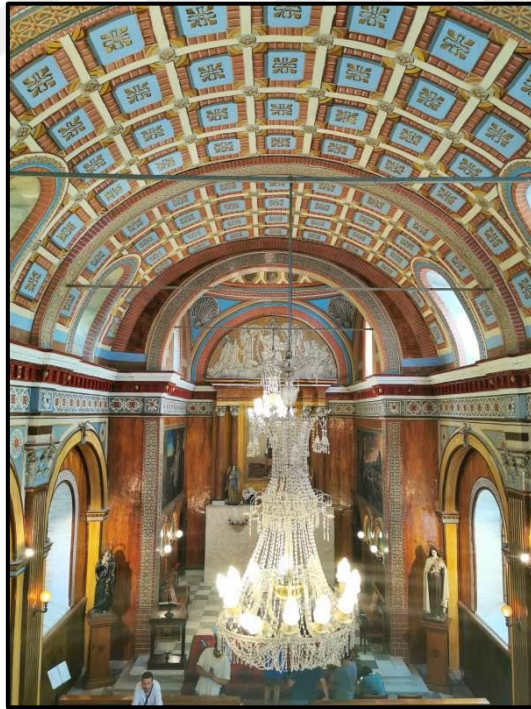

Fotoğraf 41, Sevil Mert, Saint Jean Baptist Latin Katolik Kilisesi Dış ve İç Mimari Fotoğraf Çekimi, 2024, Buca ¹

“St. Jean Baptist Latin Katolik Kilisesi, Buca DOM Kilisesi ya da St. Baptist Latin Kilisesi gibi isimlerle anılan kilise, 1840 yılında Roma Kilisesi Katolik Vakfı tarafından geliştirilerek DOM Kilisesi’ne dönüştürülmüş. 1864 yılında son halini alan kilise, Buca’nın en eski ibadethanelerinden biri olarak biliniyor. 1922 yılından önce Hıristiyan ahali tarafından kullanılan beş kilise ve bunlar tarafından işletilen okullar mevcuttu. Günümüzde Buca Semtinde halen kilise olarak mevcut olan ve kullanılan Katolik kilisesidir. DOM kilisesinin eski durumu bilinmemekle beraber genel yapısını koruduğu izlenimini vermektedir. St. Baptist Latin Kilisesi (DOM), herhangi bir cemaate değil, doğrudan Vatikan’a bağlı olan, 1815’te Buca’da yaşayan Katolikler tarafından 1840 yılında inşa edilen görkemli bir kilise.

¹ <https://cokokuyancokgezen.com/buca-da-gezilecek-yerler-izmir/>

Yapım tekniğiyle 9 şiddetindeki bir depreme bile dayanıklı olarak inşa edilen kilisenin her bir kolonunun genişliği 1.5 metreye ulaşıyor. Kilise, Hz. İsa'nın kuzeni Baptistçi Yahya'nın adını taşıyor. Dönemin Osmanlı Padişahının özel izniyle eski bir Fransız kilisesinin üzerine inşa edilen yapının iç süslemeleri yapıyı diğer kutsal mabetlerden farklı kılan en önemli özellik. Kilise cemaatinin kendi ustalıklarına göre katkıda bulunduğu iç dekorasyondaki işçilik ve detaylar kilise bütçesinden para çıkmaması ve tamamen cemaatin gönüllü katkılarıyla yapıldığından 'Fakir Sanatı' olarak anılıyor. Buca Dom Kilisesi, Buca-Basmane treninin işlediği dönemde özellikle saat 07.00'de ve öğlen 12.00'de çalınan ve Buca'da yaşayıp İzmir'deki fabrikalarda çalışan işçilerin trene yetişmesi için çok önemli bir uyarı olan kilise çanıyla meşhur. Buca'lılarla özdeşleşen ve saat ayarı yanında kentte dinler arasındaki hoşgörüyü de simgeleyen bu çan sesi 1980'li yılların ortasından beri Buca semalarında yankılanmıyor." (Şaşmaz, Latin Katolik Kilisesi / Saint John Dom Katedrali - (Buca), 2024)

Fotoğraf 42, Sevil Mert, Saint Jean Baptist Latin Katolik Kilisesi Dış ve İç Mimari Fotoğraf Çekimi, 2024, Buca ²

² <https://cokokuyancokgezen.com/buca-da-gezilecek-yerler-izmir/>

1.2.9 Saint Helen Katolik Kilisesi

Fotoğraf 43 Melis Örs, Saint Helen Katolik Kilisesi Dış Mimari Fotoğraf Çekimi, 2024, Karşıyaka

“İzmir ili Karşıyaka ilçesinde, 1729.Sokakta (Kilise Sokağı) bulunan bu kilise Karşıyaka da (Kordelia) yaşayan Don Alfonso Vallery Papaz Cemaati olarak tanınan cemaatin verdiği arsa üzerine 1882 yılında yapılmıştır. Bu kilisenin yapımında Müslümanların da katkısı olmuştur.

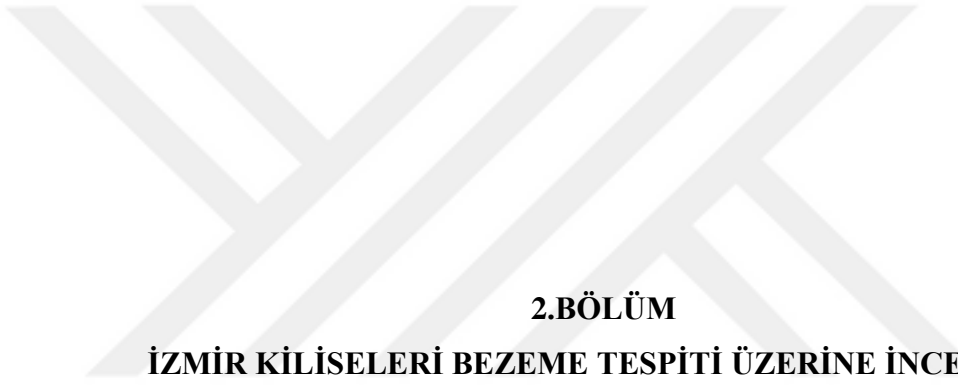
Meyve bahçeli ve ağaçlıklı geniş bir avlu içerisindeki kilisenin planını Konak Saat Kulesi ve St.Polycap Kilisesinin kemerini çizen Mimar Raymond Pere çizmiştir. Kilisenin yapımı 1904 yılında tamamlanmış ve o yıllarda 150 Katolik aileye dini hizmet vermiştir. Kilise kesme taştan dikdörtgen planlı olup, üzeri kırma çatı ile örtülüdür. Gotik üslupta ince uzun, yuvarlak kemerli pencerelerle içerisi aydınlatılmıştır. Bu pencerelerin

vitraylarında Aziz ve Azizelerin tasvirlerine yer verilmiştir. Bunlar günümüze iyi bir durumda gelebilmiştir.

İbadet mekânı içerisinde Hz. İsanın yaşamı ile ilgili İncilden alınmış kabartma ve tasvirler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Azize Helen ve Aziz Konstantinin mermer heykelleri kilisenin dört köşesine yerleştirilmiştir.” (Şaşmaz, St. Helen Katolik Kilisesi - (Karşıyaka) , 2024)

Fotoğraf 44, Melis Örs, Saint Helen Katolik Kilisesi Dış Mimari Fotoğraf Çekimi, 2024, Karşıyaka

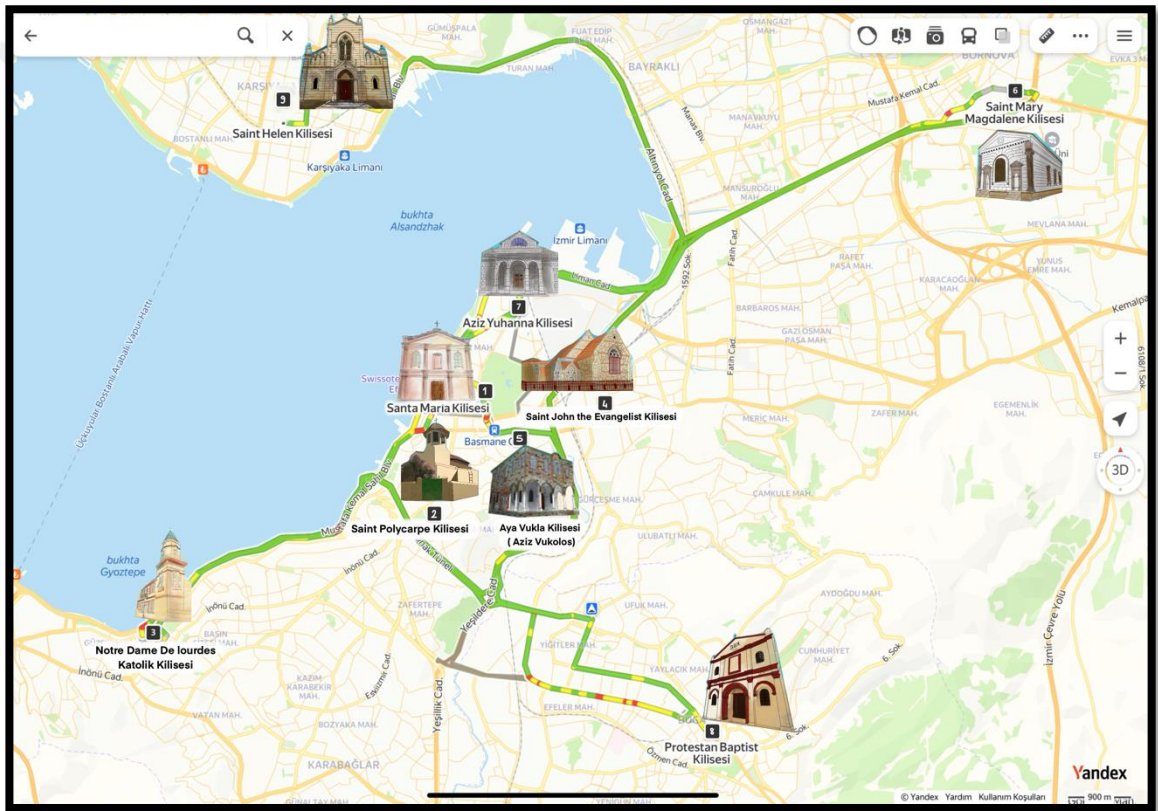

2.BÖLÜM
İZMİR KİLİSELERİ BEZEME TESPİTİ ÜZERİNE İNCELEME

2.BÖLÜM

İZMİR KİLİSELERİ BEZEME TESPİTİ ÜZERİNE İNCELEME

Yapıların Görünüm Canlandırmaları; Alan çalışmaları yapılmış olup, edinilen bilgiler, görseller ışığında bu bölümde yapılara ait illüstrasyonlar ve teknik çizimler yer almaktadır.

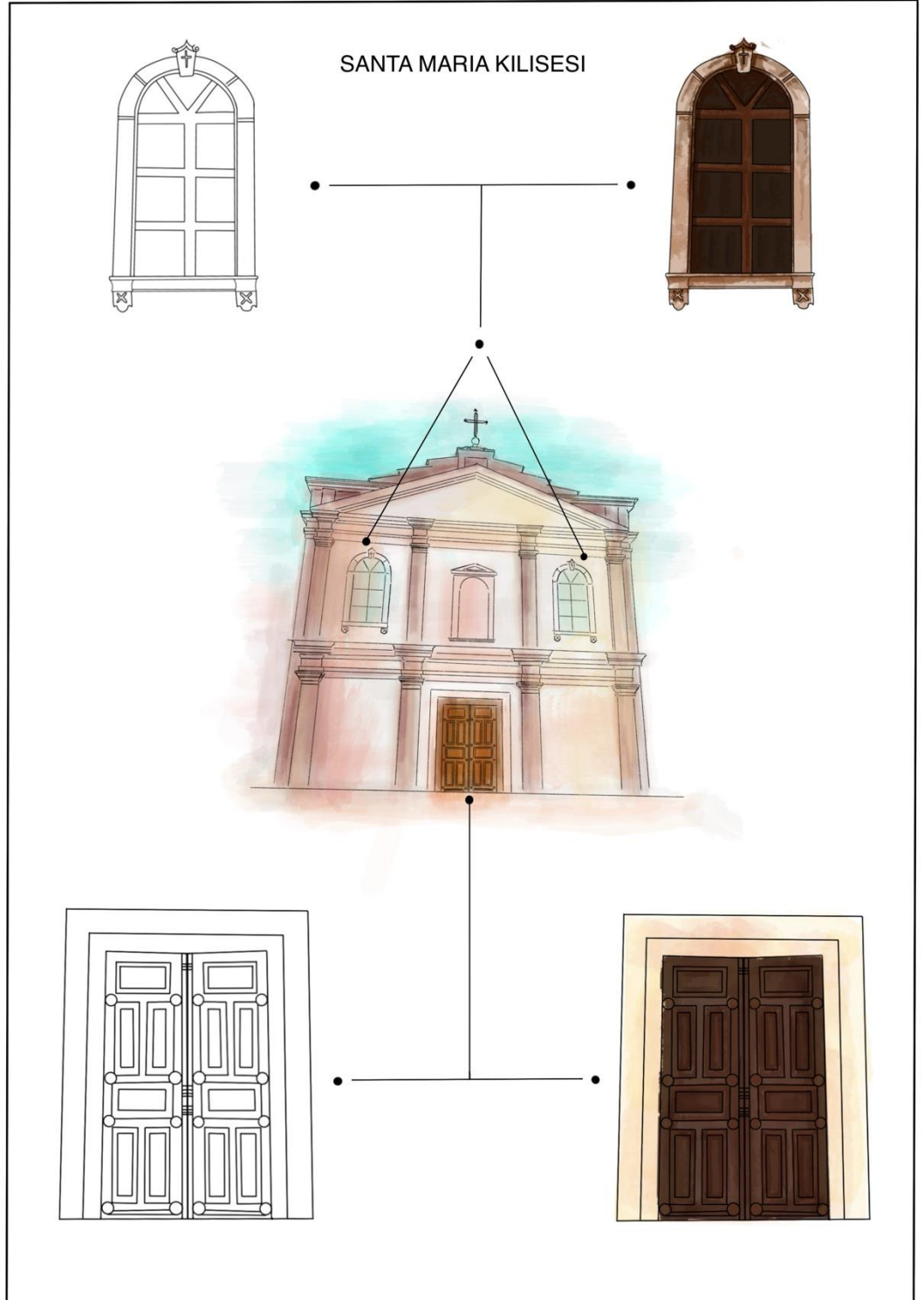

Şekil 2, Melis ÖRS, Yandex üzerinde İzmir kiliselerinin haritada yerleştirilmesi, Ekran Fotoğrafı, 2024, İzmir

2.1.1 Santa Maria Kilisesi

ÇİZİM 1- ÖN CEPHE

ÇİZİM 2- MİMARİ DETAYLAR – MELİS ÖRS

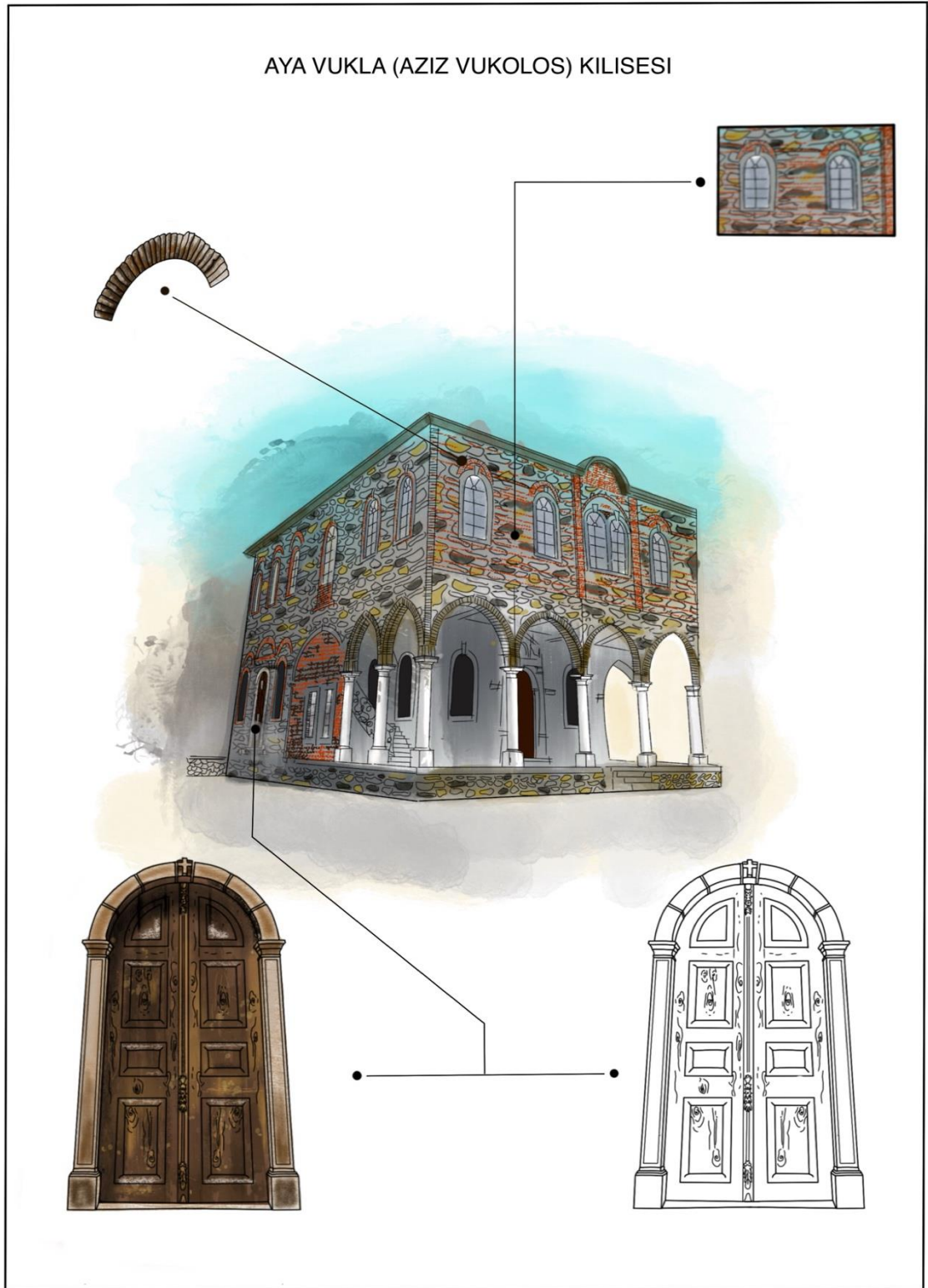

ÇİZİM 3- BEZEME DETAYLARI- MELİS ÖRS

2..1.2 Aya Vukla (Aziz Vukolos) Kilisesi

ÇİZİM 4- ÖN CEPHE – MELİS ÖRS

ÇİZİM 5- MİMARİ DETAYLAR – MELİS ÖRS

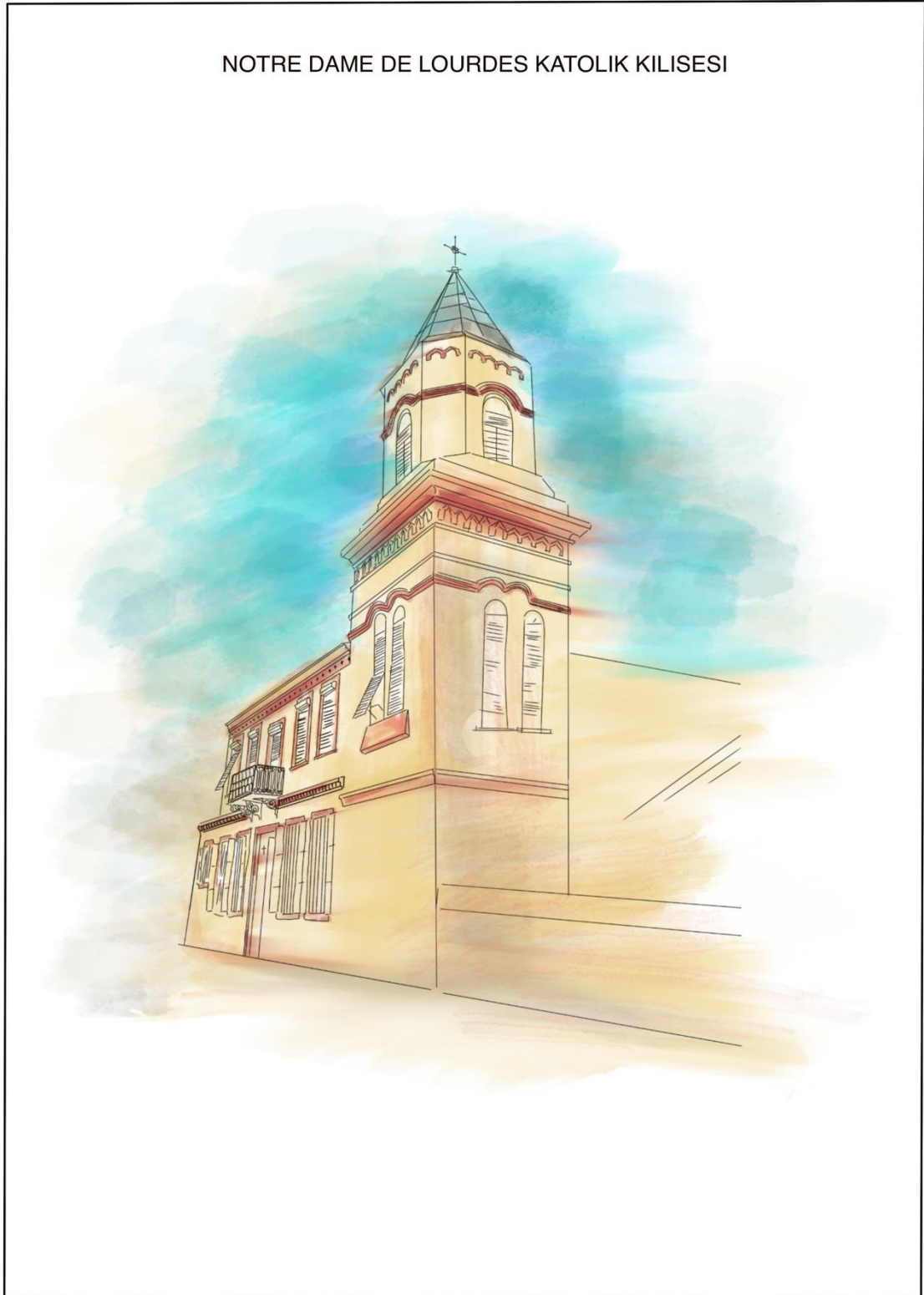

ÇİZİM 6- BEZEME DETAYLARI - MELİS ÖRS

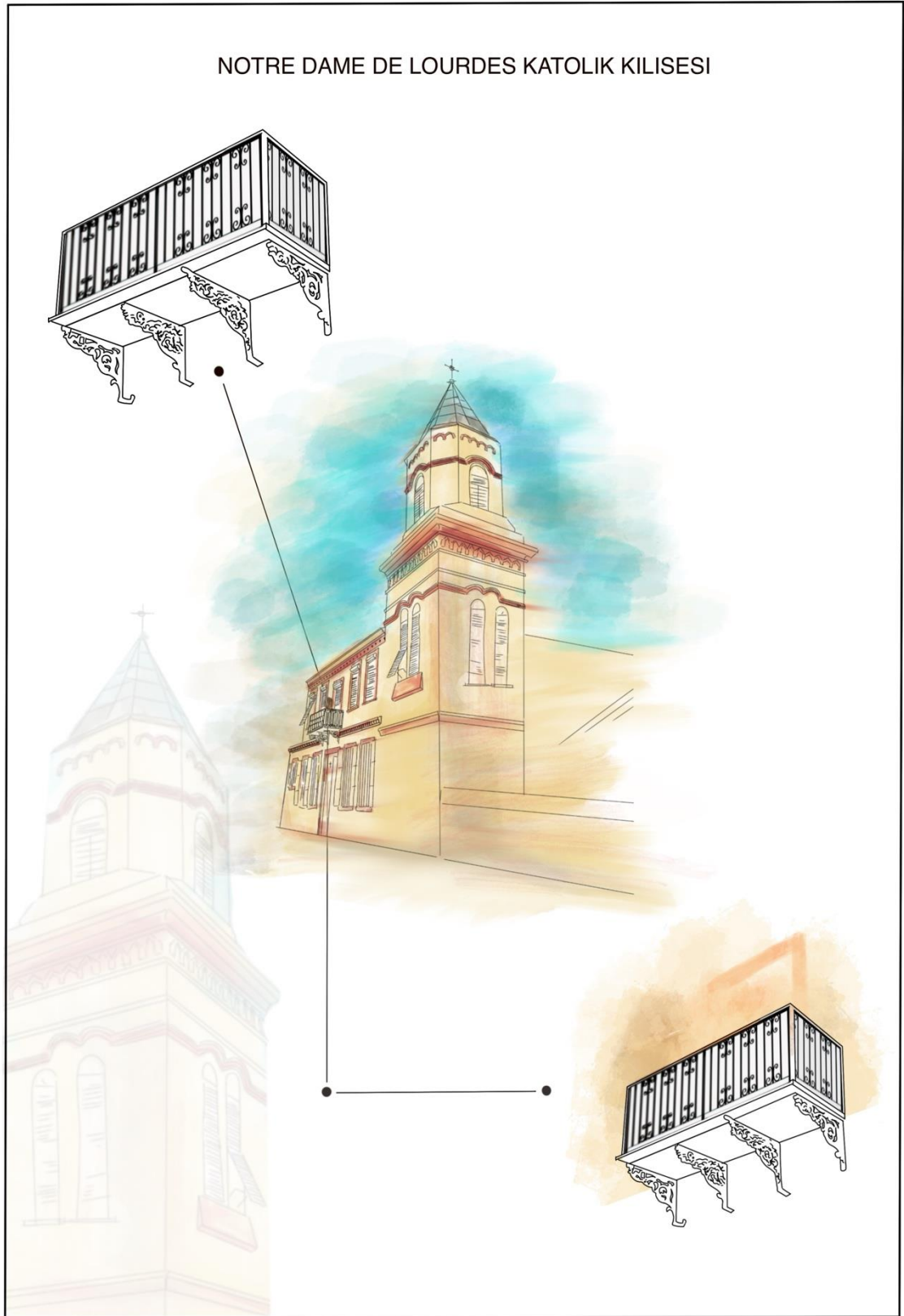

ÇİZİM 7- MİMARİ DETAYLAR – MELİS ÖRS

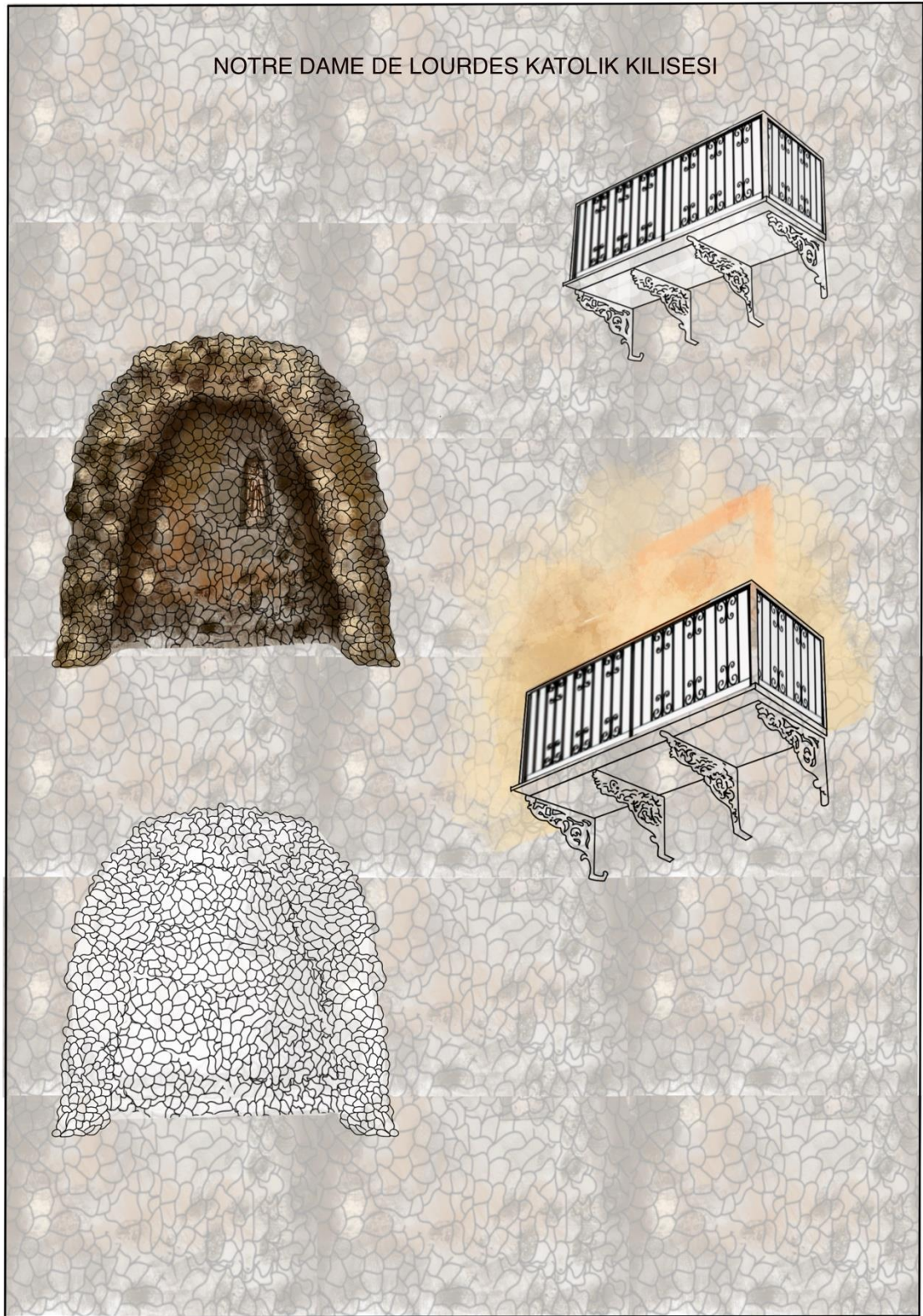
2.1.3 Notre Dame De Lourdes Katolik Kilisesi

ÇİZİM 8- ÖN CEPHE – MELİS ÖRS

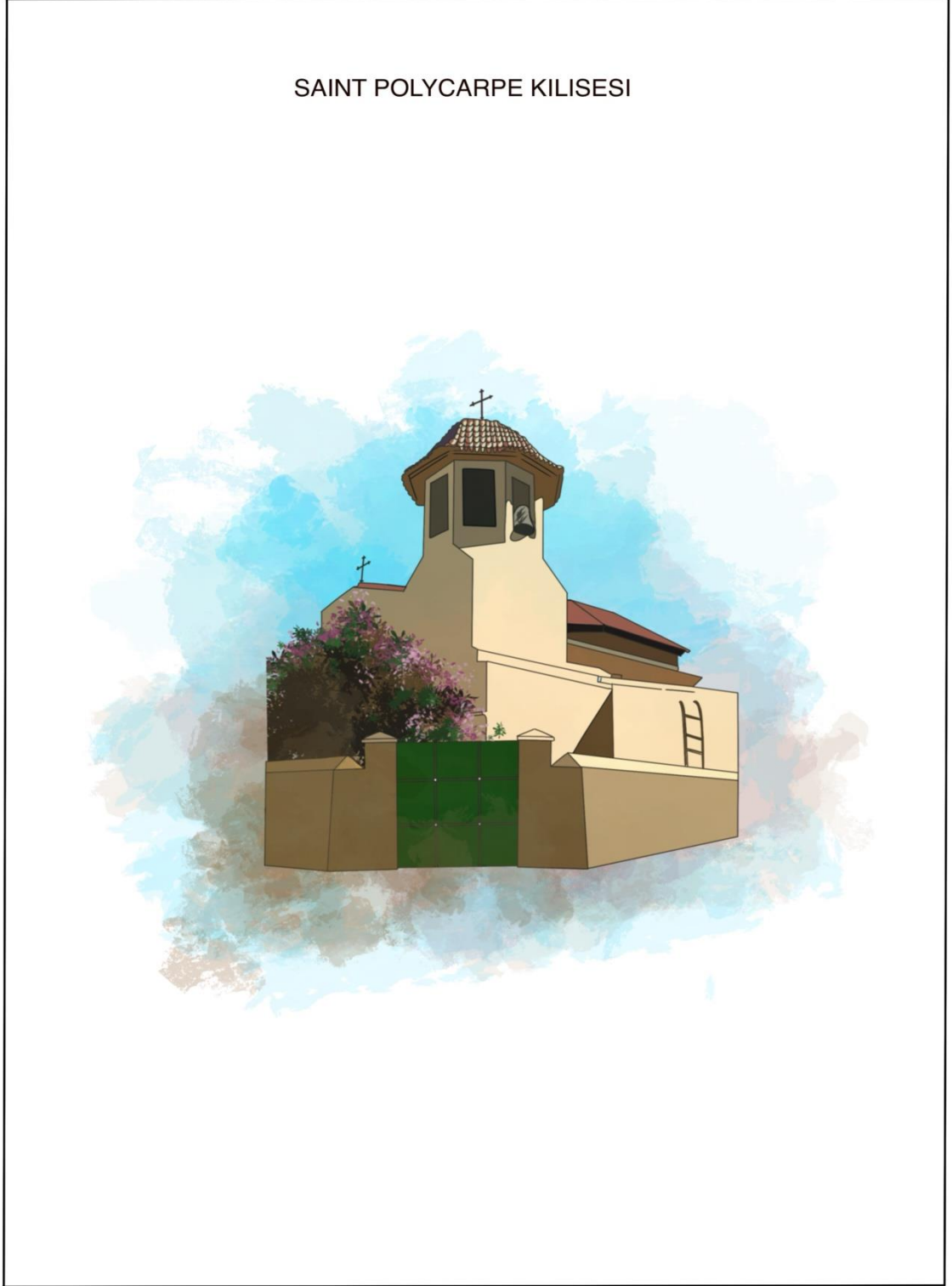
ÇİZİM 9- MİMARİ DETAYLAR – MELİS ÖRS

ÇİZİM 10- BEZEME DETAYLARI – MELİS ÖRS

2.1.4 Saint Polycarpe Kilisesi

SAINT POLYCARPE KILISESİ

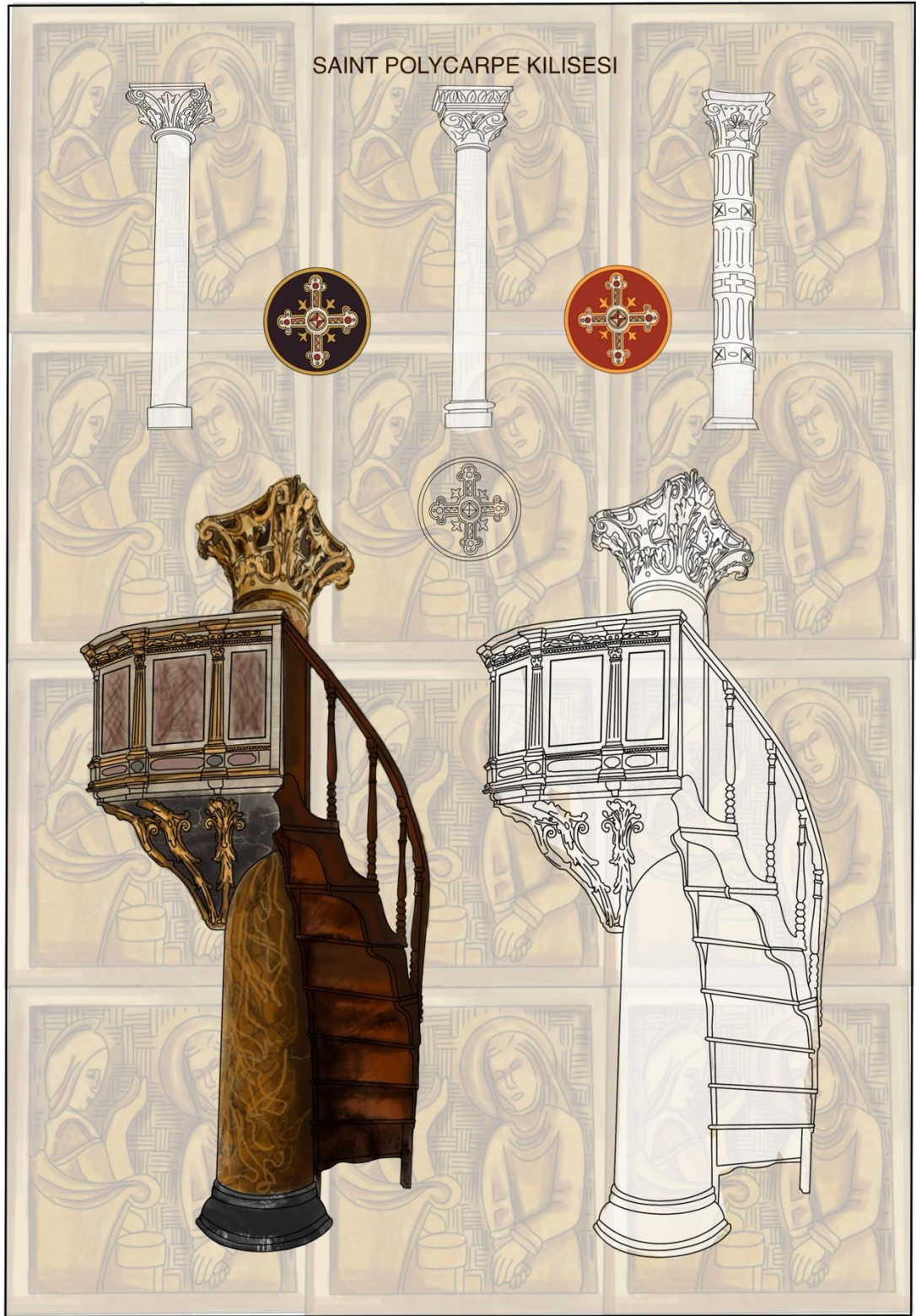
ÇİZİM 11- ÖN CEPHE – MELİS ÖRS

ÇİZİM 12- MİMARİ DETAYLAR – MELİS ÖRS

SAINT POLYCARPE KILISESI

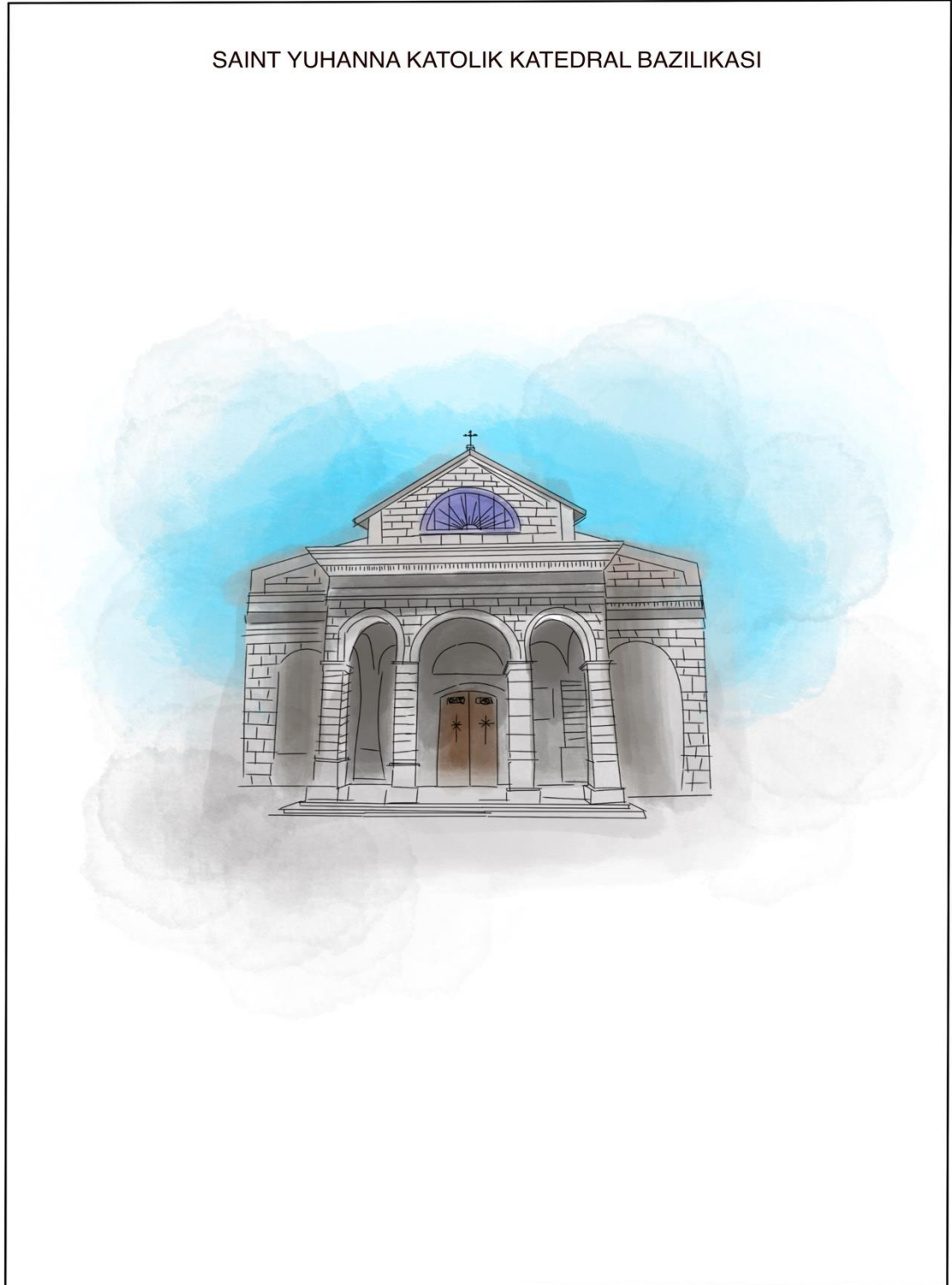

ÇİZİM 14- BEZEME DETAYLARI – MELİS ÖRS

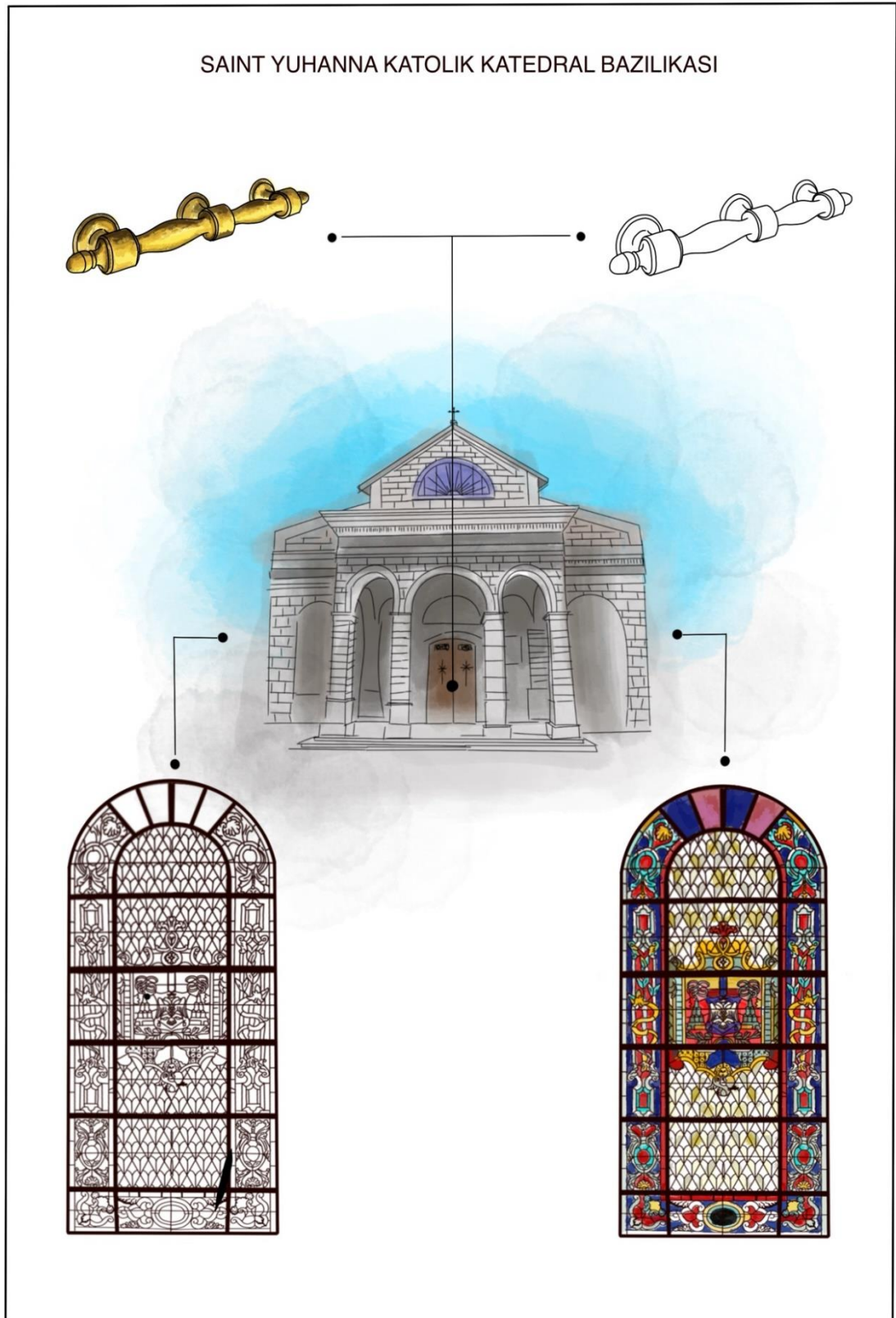

ÇİZİM 15- BEZEME DETAYLARI – MELİS ÖRS

2.1.5 Saint Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası

ÇİZİM 16- ÖN CEPHE – MELİS ÖRS

ÇİZİM 17- MİMARİ DETAYLAR – MELİS ÖRS

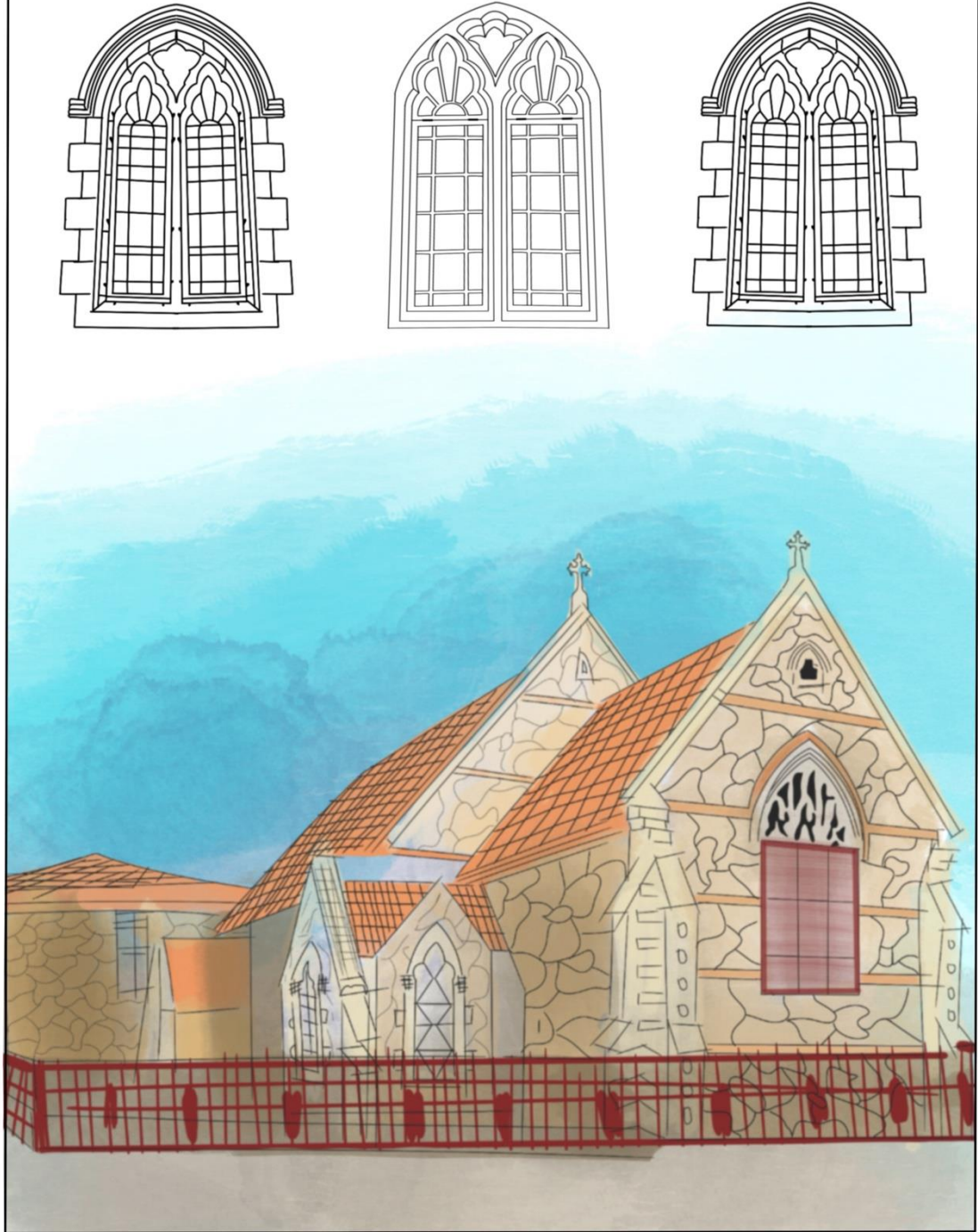
ÇİZİM 18- MİMARİ DETAYLAR – MELİS ÖRS

2.1.6 Saint John Avengelist Kilisesi

ÇİZİM 19- ÖN CEPHE – MELİS ÖRS

SAINT JOHN AVENGELIST KILISESİ

ÇİZİM 20- MİMARİ DETAYLAR – MELİS ÖRS

ÇİZİM 21- MİMARİ DETAYLAR – MELİS ÖRS

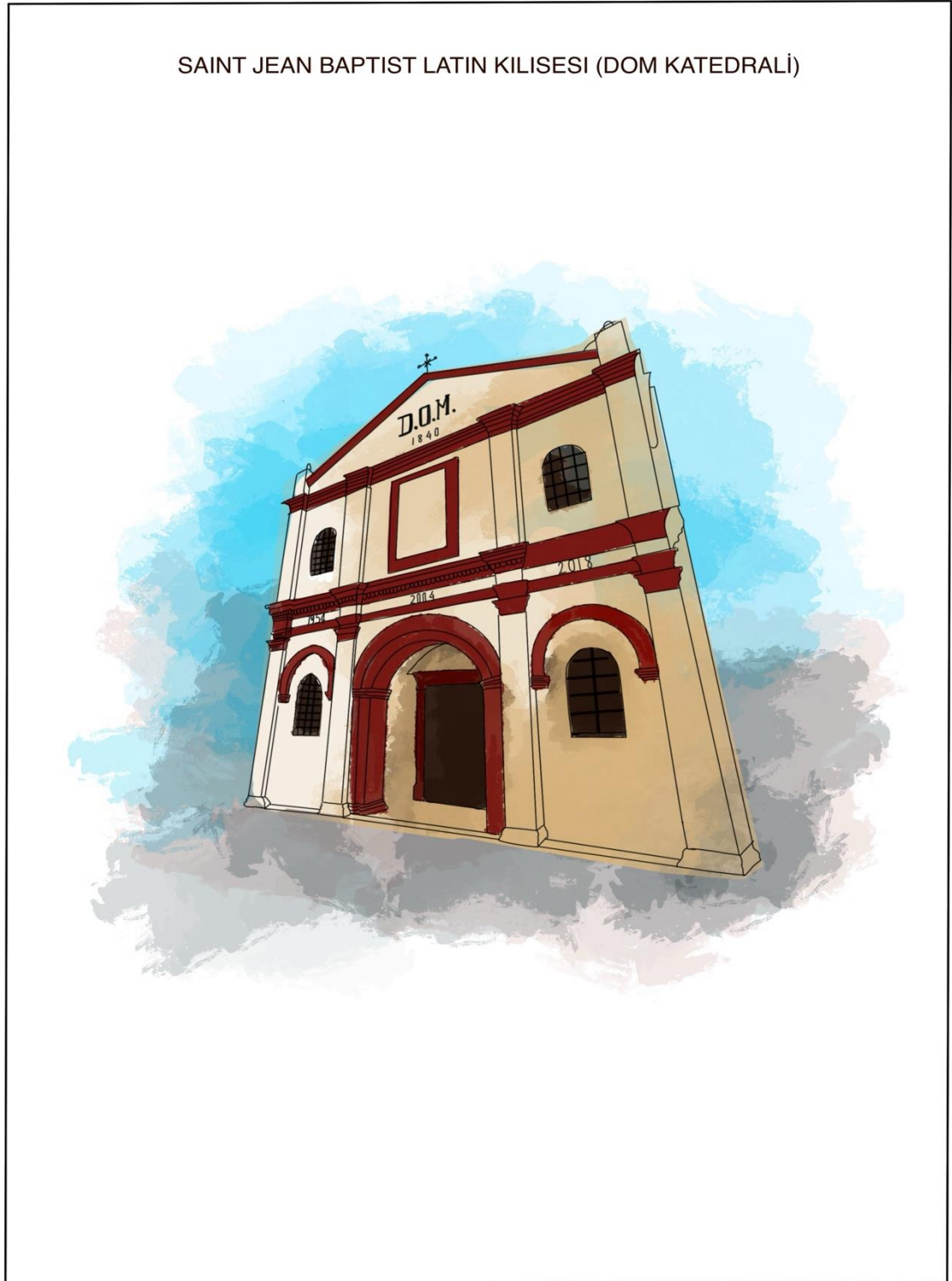
2.1.7 Saint Mary Magdalena Anglican Episcigal Kilisesi

SAINT MARY MAGDELENA ANGLICAN EPISCIGAL KILISESİ

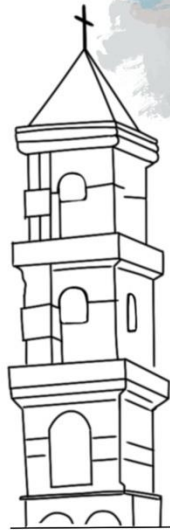
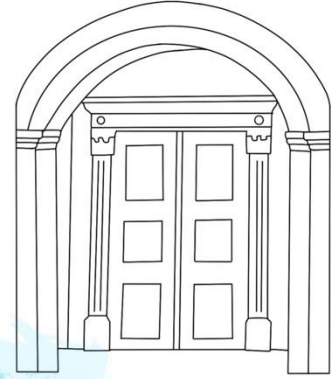
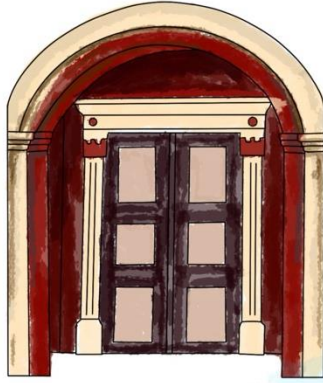

22- ÖN CEPHE – MELİS ÖRS

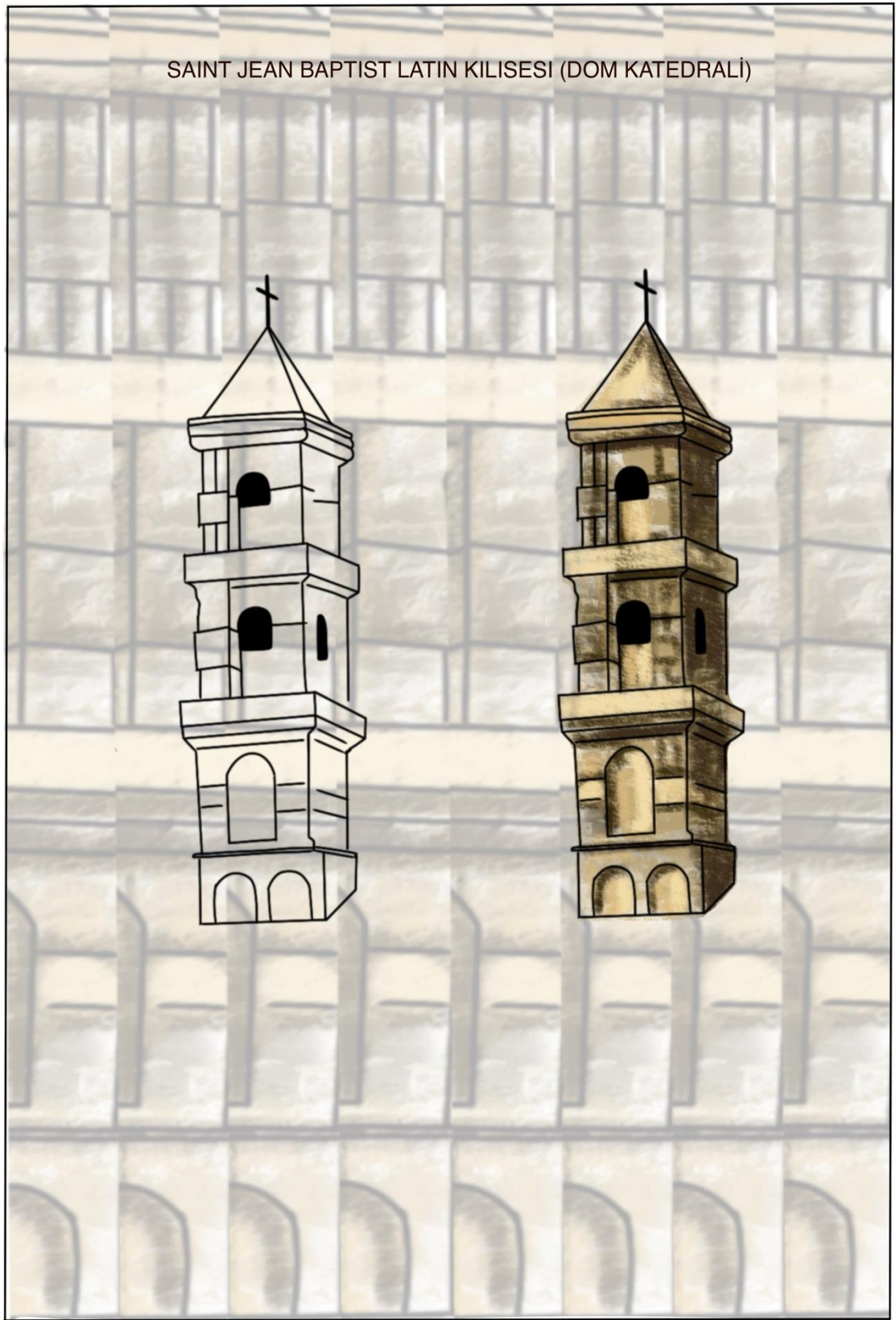
2.1.8 Saint Jean Baptist Latin Kilisesi (Dom Katedrali)

SAINT JEAN BAPTIST LATIN KİLİSESİ (DOM KATEDRALİ)

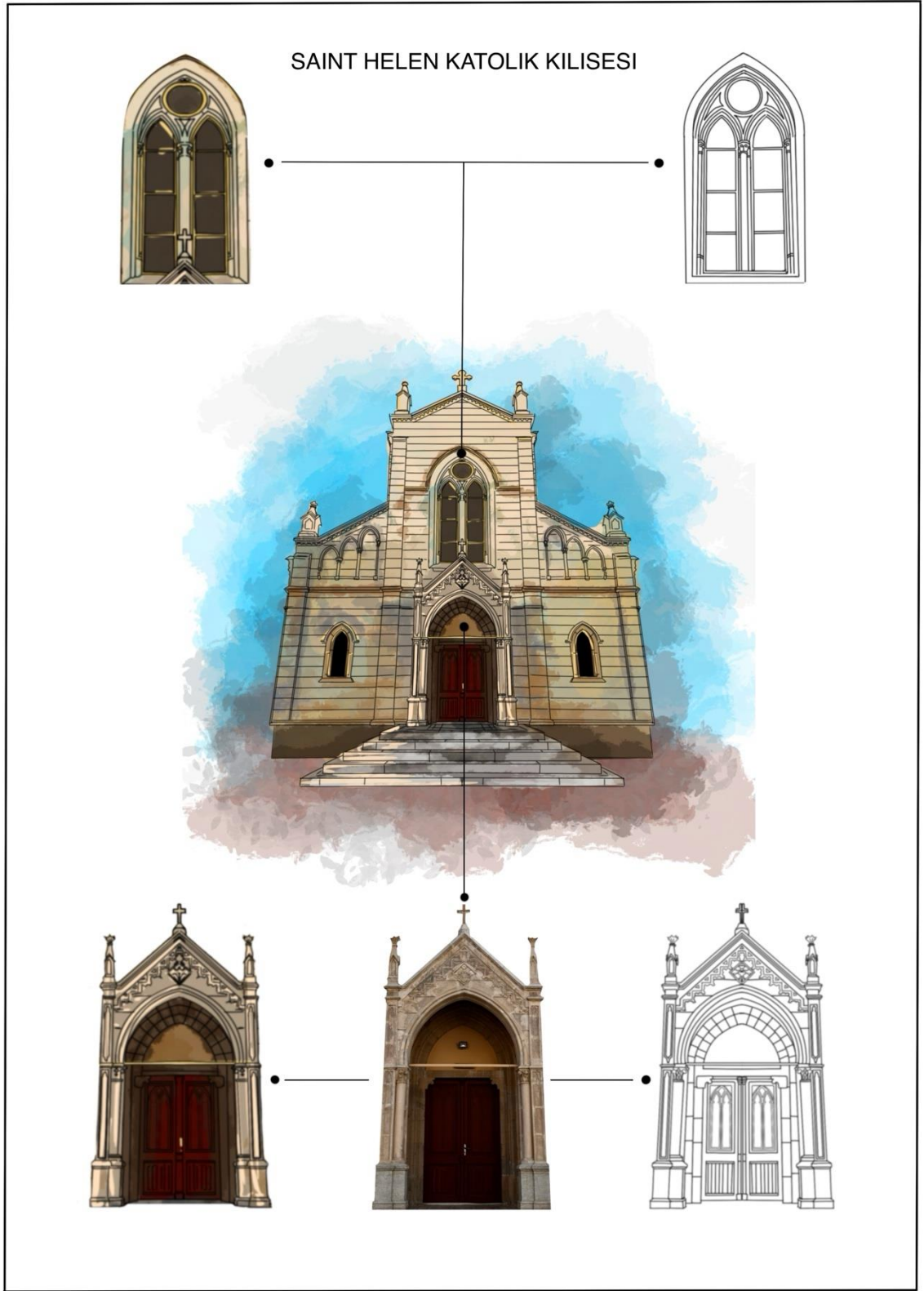
- SAINT JEAN BAPTIST LATIN KİLİSESİ
- MİMARININ ARKA TARAFINDA KİLİSE ÇALIŞANLARI İÇİN AYRILAN VE RESTORE EDİLMEMİŞ ORJİNAL KAGIR YAPI

2.1.9 Saint Helen Katolik Kilisesi

SAINT HELEN KATOLIK KILISESİ

SONUÇ

Bu Tez çalışması süresinde sekiz farklı dini yapı incelenmiş geriye kalan kilise yapıları kapalı veya kullanım dışı olduğundan kapsam dışı bırakılmıştır. Her bir yapının dini yapıları birbirinden farklı olup, aynı mezhebe sahip kiliselerde dahi mimari teknik arasında benzerlikler bulunamamıştır. Her dini yapı kendine ve ekolüne özgü bir mimari anlayışa sahip gerek dini gerek turizm unsuru olarak hoşgörü ve içtenlikle meraklılarına kapılarını açmıştır. Yapılan alan çalışmalarında edinilen teolojik bilgilerin yanı sıra incelenen yapıların sıva, boya, süsleme, vitray, pencere, heykel vb. Detayları fotoğraflanarak ve yerinde tespitler ile incelenmiş olup, illüstrasyon ve suluboya teknikleriyle ana hatlar belirlenip genel mimari çizimler yapılmış, sonraki aşamada çeşitli bezeme detayları seçilerek bütün bir sergi oluşturacak şekilde sırasıyla çizimler kataloglanmıştır. Bun sürecin amacı yapıların tarihi ve teolojik bilgisinden çok turizm unsuru olarak tanıtmak geri kazandırmak ve saygı oluşturulmak üzere yapılmıştır.

KAYNAKÇA

(2024, 03 02). Daily Sabah: <https://www.dailysabah.com/arts/jewish-heritage-revived-9-synagogues-in-izmir-to-reopen-as-museum/news> adresinden alındı

Bir Fransiskan Kilisesi: Santa Maria. (2024, 03 02). İzmir Kültür ve Turizm Dergisi: https://www.izmirdergisi.com/tr/turizm/inanc-turizmi/1876-bir-fransiskan-kilisesi-santa-maria#google_vignette adresinden alındı

Jewish heritage revived: 9 synagogues in Izmir to reopen as museum. (2024, 03 02). Daily Sabah: <https://www.dailysabah.com/arts/jewish-heritage-revived-9-synagogues-in-izmir-to-reopen-as-museum/news> adresinden alındı

Palinuro, P. M. (2024, 05 27). İzmir Katolik Başepiskoposluğu Aziz Yuhanna Katolik Katedral Bazilikası. İzmir, Konak, Türkiye: Mesut Kalaycı.

Saint Mary Magdalene Anglikan Kilisesi. (2024, 03 03). Wikipedia: https://tr.wikipedia.org/wiki/Saint_Mary_Magdalene_Anglikan_Kilisesi adresinden alındı

Santa Maria Katolik Kilisesi (Konak) . (2024, 06 13). Vikipedi Özgür Ansiklopedi: [https://tr.wikipedia.org/wiki/Santa_Maria_Katolik_Kilisesi_\(Konak\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Santa_Maria_Katolik_Kilisesi_(Konak)) adresinden alındı

Şaşmaz, E. (2024, 06 18). *Latin Katolik Kilisesi / Saint John Dom Katedrali - (Buca)* . [https://www.erolsasmaz.com/?oku=571#:~:text=Baptist%20Latin%20Kilisesi%20\(DOM\)%2C,kolonunun%20genişliği%201.5%20metreye%20ulaşıyor.](https://www.erolsasmaz.com/?oku=571#:~:text=Baptist%20Latin%20Kilisesi%20(DOM)%2C,kolonunun%20genişliği%201.5%20metreye%20ulaşıyor.) adresinden alındı

Şaşmaz, E. (2024, 06 18). *St. Helen Katolik Kilisesi - (Karşıyaka)*. <https://www.erolsasmaz.com/?oku=558> adresinden alındı

Şaşmaz, E. (2024, 06 18). *St. Helen Katolik Kilisesi - (Karşıyaka)* .
<https://www.erolsasmaz.com/?oku=558> adresinden alındı

Türkiye Hamam Başılığı Vakfı. (2024, 03 02). Türk Yahudi Toplumu:
<https://www.turkyahudileri.com/index.php/tr/tarih/sinagoglar/69-bikur-holim-sinagogu> adresinden alındı

World Jewish Travel . (2024, 03 02). Portuguese Synagogue:
https://www.worldjewishtravel.org/listing/portuguese-synagogue-2/?city_id=339 adresinden alındı

Akalın, K. H. (2008). İlk Hristiyanlığın Kaynağı Olarak Essenizm. *17(2)*, s. 419-438.
 ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ.

Anonim. (2022, 12 3). *Yahudiler*. Wikiwand:
https://www.wikiwand.com/tr/Yahudi_milleti adresinden alındı

Bilinmiyor. (2022, 12 15). *Tarihçe*. T.C İzmir Valiliği: <http://www.izmir.gov.tr/tarih-e#:~:text=3000%20y%C4%B1llar%C4%B1na%20kadar%20indi%C4%9Fini%20a%C3%A7%C4%B1klamakta,ele%20ge%C3%A7irmelerine%20kadar%20s%C3%BCrd%C3%BCrd%C3%BC%C4%9F%C3%BC%20bilinmektedir.>
 Adresinden alındı

Koçoğlu, M. (2006). Türkiye’de İnanç Turizmi. 140-157. (B. KÜNTAY, Derleyici)
 Bahçeşehir Üniversitesi Hükümet ve Liderlik Okulu.

P.R., D. (1987). *Behind the Essenes: History and Ideology in the Dead Sea Scrolls*.
 Atlanta: Scholars Press.

TROLL, C. W. (1999). TARİHİ BİR OLAY OLARAK HRİSTİYANLIK. *Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* (3), 257-272. 11 29, 2022 tarihinde
<https://dergipark.org.tr/en/pub/cuifd/issue/4311/257300> adresinden alındı

Wikiwandonline. (2022, 12 05). *Babil Sürgünü*. Wikiwand:

https://www.wikiwand.com/tr/Babil_s%C3%BCrg%C3%BCn%C3%BC

adresinden alındı

(2024, 03 02). Daily Sabah: [https://www.dailysabah.com/arts/jewish-heritage-revived-9-](https://www.dailysabah.com/arts/jewish-heritage-revived-9-synagogues-in-izmir-to-reopen-as-museum/news)

[synagogues-in-izmir-to-reopen-as-museum/news](https://www.dailysabah.com/arts/jewish-heritage-revived-9-synagogues-in-izmir-to-reopen-as-museum/news) adresinden alındı

Bir Fransiskan Kilisesi: Santa Maria. (2024, 03 02). İzmir Kültür ve Turizm Dergisi:

[https://www.izmirdergisi.com/tr/turizm/inanc-turizmi/1876-bir-fransiskan-](https://www.izmirdergisi.com/tr/turizm/inanc-turizmi/1876-bir-fransiskan-kilisesi-santa-maria#google_vignette)

[kilisesi-santa-maria#google_vignette](https://www.izmirdergisi.com/tr/turizm/inanc-turizmi/1876-bir-fransiskan-kilisesi-santa-maria#google_vignette) adresinden alındı

Jewish heritage revived: 9 synagogues in Izmir to reopen as museum. (2024, 03 02). Daily

Sabah: [https://www.dailysabah.com/arts/jewish-heritage-revived-9-synagogues-](https://www.dailysabah.com/arts/jewish-heritage-revived-9-synagogues-in-izmir-to-reopen-as-museum/news)

[in-izmir-to-reopen-as-museum/news](https://www.dailysabah.com/arts/jewish-heritage-revived-9-synagogues-in-izmir-to-reopen-as-museum/news) adresinden alındı

Palinuro, P. M. (2024, 05 27). İzmir Katolik Başepiskoposluğu Aziz Yuhanna Katolik

Katedral Bazilikası. İzmir, Konak, Türkiye: Mesut Kalaycı.

Saint Mary Magdalene Anglikan Kilisesi. (2024, 03 03). Wikipedia:

https://tr.wikipedia.org/wiki/Saint_Mary_Magdalene_Anglikan_Kilisesi

adresinden alındı

Santa Maria Katolik Kilisesi (Konak) . (2024, 06 13). Vikipedi Özgür Ansiklopedi:

[https://tr.wikipedia.org/wiki/Santa_Maria_Katolik_Kilisesi_\(Konak\)](https://tr.wikipedia.org/wiki/Santa_Maria_Katolik_Kilisesi_(Konak)) adresinden

alındı

Şaşmaz, E. (2024, 06 18). *Latin Katolik Kilisesi / Saint John Dom Katedrali - (Buca)* .

[https://www.erolsasmaz.com/?oku=571#:~:text=Baptist%20Latin%20Kilisesi%](https://www.erolsasmaz.com/?oku=571#:~:text=Baptist%20Latin%20Kilisesi%20(DOM)%2C,kolonunun%20geniřlięi%201.5%20metreye%20ulařıyor.)

[20\(DOM\)%2C,kolonunun%20geniřlięi%201.5%20metreye%20ulařıyor.](https://www.erolsasmaz.com/?oku=571#:~:text=Baptist%20Latin%20Kilisesi%20(DOM)%2C,kolonunun%20geniřlięi%201.5%20metreye%20ulařıyor.)

adresinden alındı

Şaşmaz, E. (2024, 06 18). *St. Helen Katolik Kilisesi - (Karşıyaka)*.

<https://www.erolsasmaz.com/?oku=558> adresinden alındı

Şaşmaz, E. (2024, 06 18). *St. Helen Katolik Kilisesi - (Karşıyaka)* .
<https://www.erolsasmaz.com/?oku=558> adresinden alındı

Türkiye Hamam Başılığı Vakfı. (2024, 03 02). Türk Yahudi Toplumu:
<https://www.turkyahudileri.com/index.php/tr/tarih/sinagoglar/69-bikur-holim-sinagogu> adresinden alındı

World Jewish Travel . (2024, 03 02). Portuguese Synagogue:
https://www.worldjewishtravel.org/listing/portuguese-synagogue-2/?city_id=339 adresinden alındı

ÖNERİLEN DİĞER KAYNAKLAR

<https://islamansiklopedisi.org.tr/sinagog>

https://www.wikiwand.com/tr/Babil_s%C3%BCrg%C3%BCn%C3%BC

https://www.wikiwand.com/tr/Yahudi_tarihi

<https://www.davamizkudus.org/kudus-kavramlari/musevilik-ne-demektir/>

<https://www.wikiwand.com/tr/Yahudilik>

https://www.wikiwand.com/tr/Yahudi_milleti

<https://www.jewishvirtuallibrary.org/>

https://www.wikiwand.com/tr/Merneptah_Steli

<https://www.wikiwand.com/tr/%C4%B0srailo%C4%9Fullar%C4%B1>

https://www.wikiwand.com/tr/Babil_s%C3%BCrg%C3%BCn%C3%BC

ÖZGEÇMİŞ

Meslek lisesi Grafik Tasarım ve Fotoğrafçılık bölümü 2017, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Görsel Sanatlar bölümü, 2017-2021 senelerinde öğrenim gördüm ve disiplinler arası farklı atölyelerde eğitimimi devam ettirerek, üretimlerimi çok çeşitli tekniklerde ortaya koymayı hedefledim. Dokuz Eylül Sanat ve Tasarım Bölümünde başlayan yüksek lisans eğitimim ders dönemimdeki ilgim ile restorasyon üzerine yetkinliklerimi birleştirebilmeyi hedefleyerek ortaya çıkmıştır.

